Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/3896

20.7.2026

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmerňovací dokument [1] **týkajúci sa nariadenia (EÚ) 2023/1115 o výrobkoch, ktoré nespôsobujú odlesňovanie** [2]

(C/2026/3896)

Obsah

Strana

1. VYMEDZENIE POJMOV „UVEDENIE NA TRH“, „SPRÍSTUPNENIE NA TRHU“ A „VÝVOZ“ 3
   a) Uvedenie na trh 4
   b) Sprístupnenie na trhu 4
   c) Vývoz 5
2. VYMEDZENIE POJMOV „HOSPODÁRSKY SUBJEKT“, „HOSPODÁRSKY SUBJEKT NA NIŽŠEJ ÚROVNI DODÁVATEĽSKÉHO REŤAZCA“, „PRIMÁRNY HOSPODÁRSKY MIKROSUBJEKT ALEBO MALÝ PRIMÁRNY HOSPODÁRSKY SUBJEKT“ A „OBCHODNÍK“ 5
   a) Hospodársky subjekt 5
   b) Primárny hospodársky mikrosubjekt alebo malý primárny hospodársky subjekt 7
   c) Hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca 7
   d) Obchodník 7
3. DÁTUM ÚČINNOSTI A HARMONOGRAM UPLATŇOVANIA 8
4. NÁLEŽITÁ STAROSTLIVOSŤ 10
   a) Posudzovanie a zmierňovanie rizika (článok 10 a 11) 11
   b) Zanedbateľné riziko 12
   c) Povinnosti primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov 12
   d) Povinnosti hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov 13
   e) Zjednodušená náležitá starostlivosť, t. j. získavanie komodít z krajín s nízkym rizikom 13
   f) Prepojenie so smernicou o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a smernicou o nútenej práci 14
5. OBJASNENIE POJMU „ZLOŽITOSŤ DODÁVATEĽSKÉHO REŤAZCA“ 14
6. ZÁKONNOSŤ 15
   a) Príslušné právne predpisy krajiny produkcie 15
   b) Náležitá starostlivosť týkajúca sa zákonnosti 17
7. VYMEDZENIE VÝROBKOV 19
   a) Objasnenie týkajúce sa obalov a obalových materiálov 19
   b) Objasnenie týkajúce sa odpadu a zhodnotených a recyklovaných výrobkov 20
8. PRAVIDELNÁ ÚDRŽBA SYSTÉMU NÁLEŽITEJ STAROSTLIVOSTI 22
9. ZLOŽENÉ VÝROBKY 22
10. ÚLOHA SYSTÉMOV CERTIFIKÁCIE A OVEROVANIA TREŤOU STRANOU PRI POSUDZOVANÍ RIZIKA A ZMIERŇOVANÍ RIZIKA 24
    a) Úloha systémov certifikácie a overovania treťou stranou 24
    b) Podkladové informácie 26

[1] Žiadny obsah tohto usmerňovacieho dokumentu nenahrádza ani nemení priamy odkaz na opísané nástroje a Komisia neprijíma žiadnu zodpovednosť za prípadné straty ani škody spôsobené chybami alebo vyhláseniami, ktoré sú v ňom uvedené. Konečné rozsudky o výklade nariadenia môže vyniesť len Súdny dvor Európskej únie.

[2] Ú. v. EÚ L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.

11. POĽNOHOSPODÁRSKE VYUŽITIE 27
1. Úvod 27
2. Objasnenie týkajúce sa konverzie lesa na pôdu, ktorej účelom nie je poľnohospodárske využitie 28
3. Vymedzenie pojmu „les“ 29
4. Vymedzenie pojmu „poľnohospodárske využitie“ a výnimky 30
a) Objasnenie týkajúce sa účelu poľnohospodárstva 30
b) Objasnenie týkajúce sa prevažujúceho využívania pozemku 31
c) Vymedzenie pojmu „poľnohospodárska plantáž“ 32
d) Objasnenie pojmu „agrolesnícky systém“ 32
5. Objasnenie týkajúce sa využívania pozemkov v prípade viacerých typov využívania pozemkov v tej istej oblasti a využívania katastrov nehnuteľností a katastrálnych máp 33

ÚVOD

V článku 15 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2023/1115 o sprístupnení určitých komodít a výrobkov spojených s odlesňovaním a degradáciou lesov na trhu Únie a o ich vývoze z Únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (ďalej len „nariadenie EÚ o odlesňovaní“), sa stanovuje, že Komisia môže vypracovať usmernenia s cieľom uľahčiť harmonizované vykonávanie nariadenia.

Účelom tohto usmerňovacieho dokumentu je poskytnúť informácie o určitých aspektoch nariadenia EÚ o odlesňovaní. Nenahrádzajú sa ním, nedopĺňajú ani nemenia ustanovenia nariadenia EÚ o odlesňovaní, ktorým sa stanovujú právne povinnosti. Tento usmerňovací dokument by sa nemal posudzovať ako samostatný dokument, musí sa používať v spojení s danými právnymi predpismi, a nie ako samostatný odkaz.

Tento usmerňovací dokument je však užitočným referenčným materiálom pre každého, kto musí dodržiavať nariadenie EÚ o odlesňovaní, keďže sa v ňom podrobnejšie objasňujú špecifické časti legislatívneho textu, čo znamená, že sa ním môžu riadiť hospodárske subjekty a obchodníci. Môžu sa ním takisto riadiť príslušné vnútroštátne orgány a orgány presadzovania práva, ako aj vnútroštátne súdy v procese vykonávania a presadzovania nariadenia EÚ o odlesňovaní.

Otázky, ktorými sa tento dokument zaoberá, boli prediskutované a riešené v spolupráci s určenými zástupcami členských štátov. Ďalšími otázkami sa bude možné zaoberať, keď bude k dispozícii viac skúseností s uplatňovaním nariadenia EÚ o odlesňovaní, a v takom prípade sa usmerňovací dokument zodpovedajúcim spôsobom zreviduje.

Pokiaľ ide o všetky otázky, ktorým je tento usmerňovací dokument venovaný, treba poznamenať, že v súlade s odôvodnením 43 vymedzenia pojmov v nariadení vychádzajú z práce Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC), Programu OSN pre životné prostredie (UNEP) a Medzinárodnej únie na ochranu prírody (IUCN).

V treťom vydaní usmerňovacieho dokumentu sa zlepšuje zrozumiteľnosť, a to aj pokiaľ ide o lehoty uplatňovania, presnosť ustanovení pre hospodárske subjekty a obchodníkov, uľahčuje sa jednoduchá a efektívna náležitá starostlivosť a vysledovateľnosť. Vykladať by sa malo v spojení s často kladenými otázkami, v ktorých sa uvádzajú ďalšie príklady a dodatočné objasnenia k otázkam širokej škály zainteresovaných strán.

Zásada proporcionality je jednou zo všeobecných zásad práva Únie, ktorá sa uplatňuje pri výklade a presadzovaní právnych predpisov Únie ([3]), čo zahŕňa aj presadzovanie ustanovení aktov Únie členskými štátmi, pričom sa zohľadňujú aj príslušné ustanovenia Zmluvy.

1. VYMEDZENIE POJMOV „UVEDENIE NA TRH“, „SPRÍSTUPNENIE NA TRHU“ A „VÝVOZ“

Príslušné právne predpisy:

nariadenie EÚ o odlesňovaní – článok 2 – Vymedzenie pojmov; článok 4 – Povinnosti hospodárskych subjektov; článok 4a – Zjednodušený režim v prípade primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov; článok 5 – Povinnosti hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov

Povinnosti hospodárskych subjektov stanovené v článku 4 a 4a a povinnosti hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca stanovené v článku 5 sa uplatňujú, keď sú príslušné výrobky určené na „uvedenie na trh“ alebo na „vývoz“ alebo sú „uvedené na trh“ alebo „vyvážané“. Povinnosti obchodníkov stanovené v článku 5 sa uplatňujú, keď sú príslušné komodity alebo príslušné výrobky určené na „sprístupnenie na trhu“ alebo sú „sprístupnené na trhu“.

Prehľad scenárov s vysvetlením povinností, ktoré majú hospodárske subjekty, hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci pri uvádzaní príslušných výrobkov na trh Únie, ich sprístupňovaní na ňom alebo ich vývoze z neho, sa uvádza v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní.

([3]) Podrobnejšie informácie týkajúce sa vykonávania nájdete aj v často kladených otázkach, ktoré sú k dispozícii na tomto odkaze: Vykonávanie nariadenia o odlesňovaní – Európska komisia (europa.eu).

a) **Uvedenie na trh**

Podľa článku 2 bodu 16 je príslušná komodita alebo príslušný výrobok „uvedený na trh“, ak sa sprístupňuje na trhu Únie **po prvýkrát**. Príslušné komodity alebo príslušné výrobky, ktoré už boli uvedené na trh Únie, tu nie sú zahrnuté. Pojem „uvedenie na trh“ sa netýka druhu výrobku, ale jednotlivých príslušných komodít alebo výrobkov, a to bez ohľadu na to, či boli vyrobené ako samostatná jednotka alebo sériovo.

b) **Sprístupnenie na trhu**

Podľa článku 2 bodu 18 je príslušný výrobok „sprístupnený na trhu“, ak sa **dodáva**:

— **na trh Únie na distribúciu, spotrebu alebo používanie** – čo znamená, že príslušný výrobok alebo príslušná komodita sa musia fyzicky nachádzať v EÚ, keďže boli buď zozbierané, alebo vyprodukované v EÚ, alebo dovezené do EÚ a umiestnené do colného režimu „prepustenie do voľného obehu“. Pokiaľ ide o príslušné výrobky dovážané do EÚ, nezískajú status „tovar Únie“, kým nie sú prepravené na colné územie Únie a colné úrady ich neprepustia do voľného obehu. Príslušné výrobky umiestnené do iných colných režimov ako „prepustenie do voľného obehu“ (napr. colné uskladňovanie, aktívny zušľachťovací styk, dočasné použitie, tranzit) sa nepovažujú za uvedené na trh podľa nariadenia EÚ o odlesňovaní

a

— **v rámci obchodnej činnosti** – to znamená činnosti, ktorá sa uskutočňuje v kontexte súvisiacom s podnikaním, ako sa vymedzuje v článku 2 bode 19. Obchodné činnosti sa môžu vykonávať za odplatu alebo bezplatne. Dodávky nekomerčným spotrebiteľom, ako aj činnosti, pri ktorých sa za ne neposkytuje odplata, patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia EÚ o odlesňovaní (napr. darovanie alebo činnosti *pro bono*). V nariadení sa neukladajú požiadavky na nekomerčných spotrebiteľov, keďže súkromné použitie a spotreba nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia EÚ o odlesňovaní.

„**Sprístupnenie na trhu**“ by sa preto malo chápať tak, že sa uskutočňuje vtedy, keď obchodník dodáva príslušné výrobky na trh Únie i) na distribúciu, spotrebu alebo používanie a ii) v rámci svojej obchodnej činnosti.

„**Uvedenie na trh**“ by sa preto malo chápať tak, že sa uskutočňuje vtedy, keď hospodársky subjekt sprístupňuje príslušný výrobok na trhu Únie i) na distribúciu, spotrebu alebo používanie; ii) po prvýkrát a iii) v rámci svojej obchodnej činnosti.

Z vymedzenia pojmov „hospodársky subjekt“, „primárny hospodársky mikrosubjekt alebo malý primárny hospodársky subjekt“, „hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca“ (článok 2 bod 15, 15a a 15b nariadenia o odlesňovaní) v spojení s vymedzením pojmu „v rámci obchodnej činnosti“ (článok 2 bod 19 nariadenia o odlesňovaní) vyplýva, že na každú osobu, ktorá uvádza príslušný výrobok na trh

a) na distribúciu komerčným alebo nekomerčným spotrebiteľom, t. j. napríklad na predaj alebo bezplatne;

b) na účely spracovania alebo

c) na použitie vo vlastnom podnikaní

sa bude nariadenie o odlesňovaní vzťahovať.

„**Príslušné výrobky vstupujúce na trh**“ by sa preto mali chápať ako výrobky, ktoré sú súčasne:

— navrhnuté na umiestnenie do colného režimu „prepustenie do voľného obehu“ a sú určené na uvedenie na trh Únie. Za výrobky uvedené na trh Únie sa považujú len výrobky, ktoré colné orgány prepustili do voľného obehu. Colné režimy iné ako „prepustenie do voľného obehu“ (napr. colné uskladňovanie, aktívny zušľachťovací styk, dočasné použitie atď.) nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní

a

— sú určené na umiestnenie na trh Únie, t .j. dodané „v rámci obchodnej činnosti“ (B2B a B2C);

— Na výrobky určené priamo na súkromné použitie alebo spotrebu (od spotrebiteľa k spotrebiteľovi – C2C) v rámci colného územia Únie (napr. výrobky, ktoré si fyzická osoba privezie z cesty mimo EÚ na svoje súkromné použitie alebo spotrebu) sa nariadenie o odlesňovaní nevzťahuje.

c) **Vývoz**

Podľa článku 2 bodu 37 „vývoz“ je colný režim vývoz stanovený v článku 269 nariadenia (EÚ) č. 952/2013 ([4]) a označuje tovar Únie, ktorý sa má prepraviť z colného územia Únie.

V článku 269 nariadenia (EÚ) č. 952/2013 sa stanovuje, že colný režim vývoz sa neuplatňuje na: a) tovar prepustený do colného režimu pasívny zušľachťovací styk; b) tovar, ktorý bol prepravený z colného územia Únie po prepustení do colného režimu konečné použitie; c) dodaný tovar s oslobodením od DPH alebo spotrebnej dane, na zásobenie lietadiel či lodí, bez ohľadu na miesto určenia daného lietadla či lode, pričom na tento tovar sa vyžaduje potvrdenie o danej dodávke; d) tovar prepustený do colného režimu vnútorný tranzit; e) tovar, ktorý má dočasne vystúpiť z colného územia Únie v súlade s článkom 155 nariadenia (EÚ) č. 952/2013.

Spätný vývoz, ako sa stanovuje v článku 270 nariadenia (EÚ) č. 952/2013, nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní. Spätný vývoz v tejto súvislosti znamená, že príslušná komodita alebo príslušný výrobok nezískali status „tovar Únie“ a po podaní napr. vyhlásenia o spätnom vývoze sa prepravia z colného územia Únie.

„Príslušné výrobky opúšťajúce trh“ by sa preto mali chápať ako príslušné výrobky navrhnuté na umiestnenie do colného režimu „vývoz“ v rámci obchodnej činnosti.

2. VYMEDZENIE POJMOV „HOSPODÁRSKY SUBJEKT“, „HOSPODÁRSKY SUBJEKT NA NIŽŠEJ ÚROVNI DODÁVATEĽSKÉHO REŤAZCA“, „PRIMÁRNY HOSPODÁRSKY MIKROSUBJEKT ALEBO MALÝ PRIMÁRNY HOSPODÁRSKY SUBJEKT“ A „OBCHODNÍK“

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 – Vymedzenie pojmov, článok 7 – Umiestňovanie na trh hospodárskymi subjektmi usadenými v tretích krajinách

Pri každom príslušnom výrobku sa musí posúdiť, či fyzická alebo právnická osoba je hospodárskym subjektom, hospodárskym subjektom na nižšej úrovni dodávateľského reťazca alebo obchodníkom. Ak daná osoba umiestňuje na trh viaceré príslušné výrobky, vyváža ich a/alebo ich na trhu sprístupňuje, môže zároveň zastávať viaceré roly, v závislosti od pozície každého výrobku v dodávateľskom reťazci.

a) **Hospodársky subjekt**

Podľa článku 2 bodu 15 je **hospodársky subjekt** fyzická alebo právnická osoba:

— ktorá umiestňuje príslušné výrobky na trh alebo ich vyváža,

— tieto činnosti vykonáva v rámci obchodnej činnosti a

— nie je hospodárskym subjektom na nižšej úrovni dodávateľského reťazca.

S cieľom umožniť konzistentnú identifikáciu hospodárskych subjektov je možné rozlišovať ich úlohy podľa spôsobu uvádzania ich príslušných výrobkov na trh Únie, ktorý sa líši v závislosti od toho, či sa vyrábajú v EÚ alebo mimo nej.

— V prípade príslušných výrobkov vyprodukovaných v súlade s článkom 2 bodom 14 **v rámci EÚ** je hospodárskym subjektom zvyčajne osoba, ktorá ich po ich vyprodukovaní distribuuje;

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 10.10.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

— V prípade príslušných komodít alebo príslušných výrobkov vyprodukovaných **mimo EÚ**:

  — hospodársky subjekt je spravidla osobou konajúcou ako dovozca, keď sú príslušné komodity alebo príslušné výrobky navrhnuté na umiestnenie do colného režimu „prepustenie do voľného obehu“. Dovozca je osoba uvedená v príslušnom údajovom prvku colného vyhlásenia, ak je to relevantné:

    — „dovozca“ v údajovom prvku 13 04 000 000 (príloha B k delegovanému nariadeniu (EÚ) 2015/2446 ([5])),

    — údajový prvok DE 3/15 v predchádzajúcom vydaní modelu colných údajov EÚ,

    — „príjemca“ v kolónke 8 jednotného colného dokladu,

  — ak osoba konajúca ako dovozca, keď sú príslušné komodity alebo príslušné výrobky navrhnuté na umiestnenie do colného režimu „prepustenie do voľného obehu“, nie je usadená v Únii, za hospodársky subjekt sa považuje aj prvá fyzická alebo právnická osoba usadená v Únii, ktorá príslušné výrobky sprístupňuje na trhu, t. j. aj keď nie je hospodárskym subjektom podľa vymedzenia stanoveného v článku 2 bode 15 alebo 15a, vzťahujú sa na ňu povinnosti hospodárskeho subjektu podľa článku 7. Táto požiadavka dopĺňa povinnosť hospodárskeho subjektu usadeného mimo Únie a jej cieľom je zabezpečiť, aby vždy existoval jeden zodpovedný aktér usadený v Únii,

  — ak sa príslušný výrobok umiestňuje do colného režimu „prepustenie do voľného obehu“ a dodáva sa priamo konečnému spotrebiteľovi (napr. v prípade online predaja alebo predaja na diaľku), spotrebiteľ (t. j. fyzická osoba konajúca na účely mimo jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti) nikdy podľa nariadenia o odlesňovaní nie je hospodárskym subjektom, aj keď je v colnom vyhlásení deklarovaný ako „dovozca“. Hospodárskym subjektom je osoba reálne dodávajúca výrobok v rámci obchodnej činnosti v zmysle článku 2 bodov 18 a 19, napr. výrobca, predávajúci, online maloobchodník alebo poskytovateľ logistických služieb. Dodatočné informácie o špecifickosti elektronického obchodu sú k dispozícii v často kladených otázkach.

— V prípade príslušných výrobkov **dovážaných** do EÚ je vymedzenie pojmu „hospodársky subjekt“ nezávislé od zmeny vlastníctva výrobku a iných zmluvných dojednaní;

— V prípade **domáceho** výrobku uvádzaného na trh je hospodárskym subjektom zvyčajne osoba, ktorá vlastní komoditu alebo výrobok v mieste predaja. Môže to však závisieť od individuálnych okolností zmluvnej dohody. V prípade, že osoba uzavrie zmluvu, ktorou poverí druhú zmluvnú stranu výrobou príslušnej komodity, považuje sa zmluvná strana vykonávajúca výrobu za hospodársky subjekt, ak sa priamo a automaticky stane vlastníkom výrobku samotným aktom výroby (napr. výrubom stromov alebo narodením mláďaťa). To neplatí v prípade, ak sa v uplatniteľnom vnútroštátnom práve alebo zmluve stanovuje možnosť, že fyzická alebo právnická osoba po výrobe prevedie vlastnícke právo na druhú zmluvnú stranu (pozri rozsudok C-370/23 z 21. novembra 2024 ([6])).

— V prípade príslušných výrobkov **vyvážaných** z Únie je hospodárskym subjektom zvyčajne osoba konajúca ako vývozca, keď sú príslušné výrobky navrhnuté na umiestnenie do colného režimu vývoz. Vývozca je osoba uvedená v príslušnom údajovom prvku colného vyhlásenia, ak je to relevantné:

  — „vývozca“ v údajovom prvku 13 01 000 000 (príloha B k delegovanému nariadeniu (EÚ) 2015/2446),

  — údajový prvok DE 3/1 v predchádzajúcom vydaní modelu colných údajov EÚ,

  — „odosielateľ/vývozca“ v kolónke 2 jednotného colného dokladu.

([5]) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2446 z 28. júla 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o podrobné pravidlá, ktorými sa bližšie určujú niektoré ustanovenia Colného kódexu Únie (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2015, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/2446/oj).

([6]) ECLI:EU:C:2024:972.

Poskytovatelia služieb, ktorí ponúkajú logistické alebo technické podporné služby, napríklad špeditéri, lodní agenti alebo colní zástupcovia, ktorí nemajú vlastnícke alebo podobné práva na výrobky, s ktorými manipulujú, nie sú na účely nariadenia „hospodárskymi subjektmi“ ani „obchodníkmi“, ak neuvádzajú výrobky na trh, nesprístupňujú ich tam alebo ich nevyvážajú.

Úloha a povinnosti hospodárskych subjektov sa ďalej objasňujú pomocou scenárov znázornených v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní a v často kladených otázkach.

b) **Primárny hospodársky mikrosubjekt alebo malý primárny hospodársky subjekt**

Podľa článku 2 bodu 15a **primárny hospodársky mikrosubjekt alebo malý primárny hospodársky subjekt** je fyzická osoba alebo mikropodnik alebo malý podnik v zmysle článku 3 ods. 1 a článku 3 ods. 2 prvého pododseku smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ, a to bez ohľadu na jeho právnu formu, ktorý je usadený v krajine klasifikovanej v súlade s článkom 29 nariadenia o odlesňovaní ako nízkoriziková,

i) ktorý v rámci obchodnej činnosti priamo umiestňuje na trh alebo vyváža príslušné výrobky,

ii) ktoré tento hospodársky subjekt sám vypestoval, zozbieral, získal alebo choval na príslušných plochách pozemku,

iii) alebo pokiaľ ide o hovädzí dobytok, v zariadeniach nachádzajúcich sa v danej krajine.

Patria sem hospodárske subjekty, ktoré prekračujú limity aspoň dvoch z troch kritérií stanovených v článku 3 ods. 1 a článku 3 ods. 2 prvom pododseku smernice 2013/34/EÚ, ale ktoré môžu preukázať, že časti ich celkovej súvahy, čistého obratu a priemerného počtu zamestnancov počas finančného roka, ktoré sa týkajú príslušných komodít a príslušných výrobkov, nepresahujú limity aspoň dvoch z troch uvedených kritérií.

Pojem „primárny hospodársky mikrosubjekt alebo malý primárny hospodársky subjekt“ je podskupinou vo vymedzení pojmu „hospodársky subjekt“, ako sa stanovuje v článku 2 bode 15. Na účely týchto usmernení sa každý odkaz na „hospodársky subjekt“, ak sa nešpecifikuje inak, chápe tak, že zahŕňa „primárne hospodárske mikrosubjekty alebo malé primárne hospodárske subjekty“.

Úloha a povinnosti primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov sa ďalej objasňujú pomocou scenárov znázornených v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní a v často kladených otázkach.

c) **Hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca**

Podľa článku 2 bodu 15b je **hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca** fyzická alebo právnická osoba:

— ktorá v rámci obchodnej činnosti umiestňuje na trh alebo vyváža príslušné výrobky vyrobené s použitím príslušných výrobkov,

— pričom na všetky tieto výrobky sa vzťahuje vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie

— alebo zjednodušené vyhlásenie.

Hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca je teda osoba, ktorá na trh umiestňuje alebo ktorá vyváža príslušné výrobky vyrobené s použitím príslušných výrobkov, pričom na všetky tieto výrobky sa vzťahuje vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie. Spravidla to zahŕňa umiestniť trh príslušný výrobok klasifikovaný pod novým číselným znakom HS vyrobeným s použitím iných príslušných výrobkov (napr. komponentov alebo surovín), na ktoré sa už vzťahuje vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie. V prípade vývozu je úloha hospodárskeho subjektu na nižšej úrovni dodávateľského reťazca určená skutočnosťou, že vyváža príslušný výrobok, na ktorý sa predtým vzťahovalo vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie, alebo že vyváža príslušný výrobok vyrobený s použitím iných príslušných výrobkov (napr. komponentov alebo surovín), na ktoré sa predtým vzťahovalo vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie.

Napríklad výrobca čokolády, ktorý nakupuje kakaové bôby (číselný znak HS 1801 00, zahrnuté v rozsahu pôsobnosti) na trhu Únie a následne vyrába čokoládové tyčinky (číselný znak HS 1806, zahrnuté v rozsahu pôsobnosti) a uvádza ich na trh Únie alebo vyváža, by sa považoval za hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca.

Úloha a povinnosti hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca sa ďalej objasňujú pomocou scenárov znázornených v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní a v často kladených otázkach.

d) **Obchodník**

— Podľa článku 2 bodu 17 je **obchodník** každá osoba v dodávateľskom reťazci iná ako hospodársky subjekt alebo hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca: ktorá v rámci obchodnej činnosti,

— sprístupňuje príslušné výrobky na trhu.

Obchodníkom je teda každá právnická osoba, na ktorú sa nevzťahuje vymedzenie pojmu hospodársky subjekt alebo hospodársky subjekt na nižšej úrovni dodávateľského reťazca (pozri predchádzajúcu časť), ktorá výrobok neumiestňuje na trh, ale len ho na ňom sprístupňuje, ako sa vymedzuje v článku 2 bode 18.

Úloha a povinnosti obchodníkov sa ďalej objasňujú pomocou scenárov znázornených v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní a v často kladených otázkach.

3. **DÁTUM ÚČINNOSTI A HARMONOGRAM UPLATŇOVANIA**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 1 ods. 2 Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti, článok 37 – Zrušenie, článok 38 – Nadobudnutie účinnosti a dátum začatia uplatňovania

Nariadenie o odlesňovaní nadobudlo účinnosť 29. júna 2023. Väčšina povinností hospodárskych subjektov, hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov, ako aj príslušných orgánov vrátane povinností uvedených v článkoch 3 až 13, článkoch 16 až 24, článkoch 26, 31 a 32 sa uplatňuje od **30. decembra 2026** v súlade s nariadením (EÚ) 2025/2650 ([7]), ktorým sa menia ustanovenia nariadenia o odlesňovaní týkajúce sa dátumu začatia uplatňovania.

V prípade hospodárskych subjektov, ktoré boli zriadené ako **mikropodniky alebo malé podniky** do 31. decembra 2024 (v súlade s článkom 3 ods. 1 alebo ods. 2 prvým pododsekom smernice 2013/34/EÚ), sa povinnosti uvedené v článkoch 3 až 13, článkoch 16 až 24, článkoch 26, 31 a 32 uplatňujú od **30. júna 2027** s výnimkou výrobkov, na ktoré sa vzťahuje príloha k nariadeniu (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva ([8]) (ďalej len „nariadenie o dreve“). To znamená, že medzi nadobudnutím účinnosti nariadenia (29. júna 2023) a začiatkom jeho uplatňovania (30. decembra 2026, odloženým na 30. júna 2027 v prípade malých podnikov alebo mikropodnikov zriadených do 31. decembra 2024) existuje **prechodné obdobie**, počas ktorého sú hospodárske subjekty a obchodníci, ktorí uvádzajú na trh Únie príslušné komodity a výrobky, sprístupňujú ich na ňom alebo ich z neho vyvážajú, oslobodené od hlavných povinností podľa nariadenia EÚ o odlesňovaní.

Na všetky komodity a súvisiace príslušné výrobky **s výnimkou dreva a výrobkov z dreva, na ktoré sa vzťahuje príloha k nariadeniu o dreve**, sa vzťahujú tieto pravidlá (podrobné vysvetlenia sú k dispozícii v dokumente k často kladeným otázkam, v oddiele 9):

— Ak sa príslušná komodita alebo príslušný výrobok umiestňujú na trh počas prechodného obdobia, ktoré sa vzťahuje na príslušný hospodársky subjekt, povinnosti vyplývajúce z nariadenia o odlesňovaní sa na daný hospodársky subjekt neuplatňujú.

— Okrem toho žiadny príslušný výrobok, ktorý na trh uviedli alebo ho na trhu sprístupnili hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca alebo obchodníci po nadobudnutí účinnosti nariadenia, ktorý je vyrobený výlučne z komodít alebo výrobkov uvedených na trh počas prechodného obdobia, nebude podliehať povinnostiam vyplývajúcim z nariadenia o odlesňovaní. To takisto znamená, že odložené začatie uplatňovania nariadenia v prípade **hospodárskych subjektov, ktoré patria medzi malé podniky alebo mikropodniky** (30. júna 2027), v prípadoch, keď uvádzajú výrobky na trh, bude mať rovnako ten účinok, že na hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov na nasledujúcich úrovniach dodávateľského reťazca obchodujúcich s predmetnými výrobkami alebo odvodenými výrobkami sa nebudú vzťahovať povinnosti vyplývajúce z nariadenia o odlesňovaní.

— V opísanom prípade sa povinnosti hospodárskych subjektov obmedzia na zhromaždenie primerane presvedčivých a overiteľných dôkazov na preukázanie toho, že sa príslušný výrobok pôvodne umiestnil na trh pred (odloženým) začatím uplatňovania nariadenia.

— V prípade **častí príslušného odvodeného výrobku**, ktoré boli vyprodukované s inými príslušnými výrobkami uvedenými na trh od 30. decembra 2026 (alebo od 30. júna 2027 mikropodnikmi alebo malými podnikmi), sa na hospodárske subjekty a na hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca, ktoré uvádzajú výrobky na trh, a obchodníkov budú vzťahovať štandardné povinnosti stanovené v nariadení bez ohľadu na to, že niektoré iné časti môžu spadať do prechodného obdobia.

([7]) Ú. v. EÚ L, 2025/2650, 23.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj.
([8]) OJ L 295, 12.11.2010, p. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/995/oj.

Podľa **článku 1 ods. 2 nariadenia o odlesňovaní** sa nariadenie o odlesňovaní neuplatňuje, ak boli príslušné výrobky **vyrobené** pred 29. júnom 2023. Čas a miesto produkcie sa vzťahujú na dátum a miesto produkcie príslušnej komodity, čo platí tak pre komodity, ako aj pre odvodené výrobky. Vo väčšine prípadov bude dátumom produkcie čas zberu komodity s výnimkou **výrobkov z hovädzieho dobytka**, pričom v takom prípade je príslušným časom produkcie deň narodenia hovädzieho dobytka.

V nasledujúcej tabuľke sa uvádzajú uplatniteľné právne predpisy na príslušné výrobky, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (EÚ) 2023/1115, s výnimkou dreva a výrobkov z dreva, na ktoré sa vzťahuje príloha k nariadeniu o dreve:

		Dátum uvedenia príslušnej komodity alebo príslušného výrobku na trh v EÚ	
Príslušné výrobky	Dátum výroby príslušnej komodity	Do 30. decembra 2026 a do 30. júna 2027 pre mikro a malé hospodárske subjekty	Od 30. decembra 2026 (vrátane) pre veľké a stredné podniky a od 30. júna 2027 (vrátane) pre mikro a malé hospodárske subjekty
Hovädzí dobytok, kakao, káva, palma olejná, kaučuk a sója uvedené v prílohe I k nariadeniu (EÚ) 2023/1115	Do 29. júna 2023	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.
	Od 29. júna 2023 (vrátane)	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.	**Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa uplatňuje.**
Výrobky z dreva uvedené v prílohe I k nariadeniu (EÚ) 2023/1115 a neuvedené v prílohe k nariadeniu (EÚ) č. 995/2010 (nariadenie o dreve)	Do 29. júna 2023	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.
	Od 29. júna 2023 (vrátane)	Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa neuplatňuje.	**Nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní) sa uplatňuje.**

Na **drevo a výrobky z dreva**, na ktoré sa vzťahuje príloha k nariadeniu o dreve sa podľa článku 37 ods. 3 nariadenia o odlesňovaní uplatňujú osobitné pravidlá:

— V prípade dreva a výrobkov z dreva vyprodukovaných (vyťažených) pred 29. júnom 2023 a:

  — uvedených na trh pred 30. decembrom 2026, takéto výrobky a ich odvodené výrobky musia spĺňať pravidlá nariadenia o dreve, ak by sa na odvodené výrobky nevzťahovala príloha k nariadeniu o dreve, tieto výrobky by boli vyňaté z pôsobnosti nariadenia o dreve a nariadenia o odlesňovaní,

  — uvedených na trh od 30. decembra 2026 do 31. decembra 2029: pravidlá nariadenia o dreve sa naďalej uplatňujú na výrobky, ak sa na ne vzťahuje príloha k nariadeniu o dreve (pozri vyššie),

  — uvedených na trh od 31. decembra 2029, takéto výrobky a ich odvodené výrobky musia spĺňať článok 3 nariadenia o odlesňovaní.

— V prípade dreva a výrobkov z dreva vyprodukovaných od 29. júna 2023 do 30. decembra 2026 a:

  — uvedených na trh pred 30. decembrom 2026, takéto výrobky a ich odvodené výrobky musia spĺňať pravidlá nariadenia o dreve, ak by sa na odvodené výrobky nevzťahovala príloha k nariadeniu o dreve, tieto výrobky by boli vyňaté z pôsobnosti nariadenia o dreve a nariadenia o odlesňovaní,

  — uvedených na trh od 30. decembra 2026, takéto výrobky a ich odvodené výrobky musia spĺňať pravidlá nariadenia o odlesňovaní.

— Drevo a výrobky z dreva vyprodukované (vyťažené) od 30. decembra 2026 musia byť v súlade s pravidlami nariadenia o odlesňovaní.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené uplatniteľné právne predpisy pre výrobky z dreva, na ktoré sa vzťahuje príloha k nariadeniu (EÚ) č. 995/2010:

		Dátum uvedenia príslušnej komodity alebo príslušného výrobku na trh v EÚ		
Príslušné výrobky	Dátum produkcie	Do 30. decembra 2026	Od 30. decembra 2026 (vrátane) do 30. decembra 2029 (vrátane)	Od 31. decembra 2029 (vrátane)
Drevo a výrobky z dreva uvedené v zozname v prílohe k nariadeniu (EÚ) č. 995/2010 (nariadenie o dreve)	do 29. júna 2023	nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (nariadenie o dreve)	nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (nariadenie o dreve)	**nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní)**
	od 29. júna 2023 (vrátane)	nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (nariadenie o dreve)	**nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní)**	**nariadenie (EÚ) 2023/1115 (nariadenie o odlesňovaní)**

Názorné otázky a odpovede: Musia mať výrobky z papiera, ktoré sa uvádzajú na trh od 30. decembra 2026, ale ktoré sú vyrobené z dreva, ktoré bolo vyťažené a uvedené na trh v období od 29. júna 2023 do 30. decembra 2026, vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie?

V takýchto prípadoch musí byť vyťažené drevo a výrobky vyrobené z takéhoto dreva v súlade s nariadením o dreve. Nepotrebujú vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie, pretože táto požiadavka sa vzťahuje na výrobky v rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní.

4. **NÁLEŽITÁ STAROSTLIVOSŤ**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 bod 26 – Vymedzenie pojmov; článok 4, 4a a 5 – Povinnosti hospodárskych subjektov, hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov, článok 8– Náležitá starostlivosť, článok 9 – Požiadavky na informácie, článok 10 – Posudzovanie rizika

Podľa článku 4 ods. 1 **všetky** hospodárske subjekty vrátane primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov a hospodárskych subjektov, na ktoré sa v súlade s článkom 13 vzťahuje zjednodušená náležitá starostlivosť uplatňujú náležitú starostlivosť v súlade s článkom 8 pred uvedením príslušných výrobkov na trh alebo ich vývozom s cieľom preukázať, že príslušné výrobky sú v súlade s článkom 3. Na tento účel a v súlade s článkom 12 ods. 1 hospodárske subjekty zriadia a priebežne aktualizujú rámec postupov a opatrení – „systém náležitej starostlivosti“.

V rámci požiadaviek náležitej starostlivosti stanovených v článku 8 sa od hospodárskych subjektov vyžaduje, aby:

— zhromažďovali informácie, dokumenty a v prípade potreby údaje od každého dodávateľa o príslušných výrobkoch, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o odlesňovaní (uvedené v prílohe I), podľa článkov 8 a 9,

— overovali a analyzovali tieto informácie spolu s ďalšími súvisiacimi informáciami a na tomto základe vykonali **posúdenie rizika** podľa článku 10 a

— prijali **opatrenia na zmiernenie rizika** podľa článku 11, pokiaľ sa v posúdení rizika vykonanom v súlade s článkom 10 nedospeje k záveru, že neexistuje žiadne riziko alebo existuje len zanedbateľné riziko, že príslušné výrobky sú nevyhovujúce.

Hospodárske subjekty sú zodpovedné za dôkladné preskúmanie a analýzu svojich vlastných podnikateľských činností, čo si vyžaduje zhromažďovanie informácií, údajov a dokumentov potrebných na splnenie požiadaviek na informácie podľa článku 9, ich analýzu ako súčasť posúdenia rizika (článok 10) a v prípade potreby prijatie opatrení na zmiernenie rizika (článok 11), pokiaľ sa riziko nesúladu neposúdi ako zanedbateľné.

Všetky hospodárske subjekty vrátane primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov a hospodárskych subjektov, na ktoré sa v súlade s článkom 13 vzťahuje zjednodušená náležitá starostlivosť, sú povinné spĺňať požiadavky na informácie stanovené v článku 9.

Hospodárske subjekty vrátane primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov, ktoré umiestňujú na trh alebo vyvážajú príslušné výrobky vyrobené v krajinách s nízkym rizikom, na ktoré sa vťahuje zjednodušená náležitá starostlivosť v súlade s článkom 13, nie sú povinné spĺňať povinnosti vyplývajúce z článku 10 a článku 11 na to, aby dosiahli stav zanedbateľného rizika, pokiaľ hospodárske subjekty nezískajú alebo sa nedozvedia informácie, ktoré naznačujú, že existuje riziko, že príslušný výrobok, ktorý majú v úmysle uviesť na trh alebo vyviezť, nie je v súlade s nariadením. Viac podrobností sa uvádza v písmene c) a e).

a) **Posudzovanie a zmierňovanie rizika (článok 10 a 11)**

Hospodárske subjekty, ktoré musia vykonať posúdenie rizika a opatrenia na jeho zmiernenie v súlade s článkami 10 a 11, musia určiť kritériá na posúdenie rizika vo svojom systéme náležitej starostlivosti podľa článku 10 ods. 2, ktoré zohľadňujú v súvislosti s príslušnými výrobkami, ktoré plánujú umiestniť na trh Únie alebo vyvážať z trhu Únie. Kritériá na posúdenie rizika sa preto musia prispôsobiť príslušným výrobkom, ktoré hospodársky subjekt plánuje uviesť na trh alebo vyvážať z trhu Únie.

Zhromažďovanie údajov, posúdenie rizika a zmierňovanie rizika musia byť kauzálne prepojené a musia odrážať charakteristiky podnikateľských činností hospodárskeho subjektu a dodávateľských reťazcov príslušných výrobkov.

V článku 10 ods. 2 sa identifikujú ďalšie súvisiace informácie potrebné na posúdenie úrovne rizika, ako je stav lesov v krajine produkcie.

Ak sú výrobky vyrobené z komodít, ktoré pochádzajú z viacerých zdrojov alebo geolokalizácií, je potrebné posúdiť riziko pre každý zdroj alebo geolokalizáciu.

Na základe zhromaždených údajov sa musia vykonať presne vymedzené úlohy v rámci analýzy rizika a musia sa určiť kategórie rizika, ako aj potrebné súvisiace opatrenia na zmiernenie rizika. Úroveň rizika môžu posúdiť len v jednotlivých konkrétnych prípadoch hospodárske subjekty, keďže závisí od množstva faktorov.

Existujú rôzne spôsoby, ako vykonať posúdenie rizika, ale hospodársky subjekt sa musí zaoberať kritériami uvedenými v článku 10 ods. 2 v prípade každého príslušného výrobku. Mali by sa zodpovedať tieto otázky a zohľadniť tieto aspekty:

— *Kde bol výrobok vyprodukovaný?*

  Aká úroveň rizika sa priraďuje krajine produkcie alebo jej častiam v súlade s článkom 29 ([9])? Aká je miera zalesnenia a aká je rozšírenosť (miera) degradácie lesov alebo odlesňovania v krajine produkcie alebo jej častiach? Aká vysoká je rozšírenosť (miera) nezákonnej produkcie príslušnej komodity v krajine/jej častiach?

— *Aké sú riziká špecifické pre výrobok?*

  V spôsobe produkcie jednotlivých príslušných výrobkov uvedených v prílohe I k nariadeniu EÚ o odlesňovaní existujú značné rozdiely, čo bude mať vplyv na riziko nesúladu. Niektoré výrobky napríklad obsahujú suroviny vyprodukované v stovkách rôznych geolokalizácií alebo pri výrobe prechádzajú podstatnými chemickými alebo fyzikálnymi postupmi.

— *Je dodávateľský reťazec zložitý?*

  Objasnenie pojmu „zložitosť dodávateľského reťazca“ pozri v oddiele 5.

— *Existujú náznaky, že spoločnosť v dodávateľskom reťazci je zapojená do praktík súvisiacich s nezákonnosťou, odlesňovaním alebo degradáciou lesov?*

  Existuje vyššie riziko, že príslušné komodity alebo výrobky zakúpené od spoločnosti, ktorá bola spojená s nezákonnými praktikami, odlesňovaním alebo degradáciou lesov, budú nevyhovujúce. Boli predložené nejaké opodstatnené obavy týkajúce sa spoločností v dodávateľskom reťazci podľa článku 31? Porušili niektoré spoločnosti v rámci dodávateľského reťazca príslušné právne predpisy ([10]) a sankcionoval ich štát za ich porušenie?

([9]) Ak nebola priradená žiadna špecifická úroveň rizika, krajiny sa považujú za krajiny so štandardným rizikom.
([10]) Právne predpisy týkajúce sa nezákonnosti, odlesňovania a degradácie lesov.

— *Sú k dispozícii nejaké doplňujúce informácie o dodržiavaní súladu s nariadením o odlesňovaní spoločnosťami v rámci dodávateľského reťazca zo systémov certifikácie alebo overovania treťou stranou?*

Objasnenie úlohy systémov overovania treťou stranou pozri v oddiele 10.

— *Boli výrobky vyprodukované v súlade s príslušnými právnymi predpismi krajiny produkcie?*

Príslušné právne predpisy krajiny produkcie sú vymedzené v článku 2 bode 40. Ďalšie informácie o požiadavkách zákonnosti sa nachádzajú v oddiele 6.

— *Existujú obavy v súvislosti s krajinou produkcie alebo pôvodu alebo jej časťami, ako sú napríklad úroveň korupcie, rozšírenosť falšovania dokumentov a údajov, nedostatočné presadzovanie práva, porušovania medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, ozbrojené konflikty alebo existencia sankcií uložených Bezpečnostnou radou OSN alebo Radou Európskej únie?*

Tieto obavy by mohli spochybniť spoľahlivosť niektorých dokumentov, ktoré slúžia na preukázanie súladu s uplatniteľnými právnymi predpismi. Preto je potrebné zohľadniť mieru korupcie v danej krajine, indexy obchodného rizika a iné relevantné ukazovatele.

— *Poskytol dodávateľ všetky dokumenty, ktoré slúžia na preukázanie súladu s uplatniteľnými právnymi predpismi, a sú tieto dokumenty okamžite overiteľné?*

Ak sú všetky príslušné dokumenty pripravené a dostupné na požiadanie zo strany hospodárskych subjektov, je pravdepodobnejšie, že dodávateľský reťazec je etablovaný a dodávateľ je oboznámený s požiadavkami nariadenia o odlesňovaní.

b) **Zanedbateľné riziko**

Pojem zanedbateľné riziko by sa mal chápať v súlade s článkom 2 bodom 26, čo znamená, že na základe úplného posúdenia informácií špecifických pre výrobok a všeobecných informácií podľa článku 10 a v prípade potreby na základe uplatnenia vhodných zmierňujúcich opatrení podľa článku 11 komodity alebo výrobky nezakladajú *žiadny dôvod na obavy* z toho, že nie sú v súlade s článkom 3 písm. a) (nespôsobujú odlesňovanie) alebo b) (vyprodukované zákonne v súlade s platnými právnymi predpismi v krajine produkcie).

Zoznam kritérií na posúdenie rizika v článku 10 ods. 2 nie je vyčerpávajúci; hospodárske subjekty sa môžu rozhodnúť uplatňovať ďalšie kritériá, ak by pomohli určiť pravdepodobnosť, že príslušná komodita alebo príslušný výrobok boli vyprodukované nezákonne alebo spôsobovali odlesňovanie, alebo ak by pomohli preukázať zákonnú produkciu alebo produkciu, ktorá nespôsobuje odlesňovanie.

Ak sa pri posúdení a zmierňovaní rizika dospeje k záveru, že na základe ktoréhokoľvek z kritérií na posúdenie rizika sa odhalila nezanedbateľná úroveň rizika, výrobok by sa mal považovať za výrobok predstavujúci nezanedbateľné riziko, a preto ho hospodársky subjekt nesmie uviesť na trh Únie ani ho z neho vyviezť.

c) **Povinnosti primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov**

Primárne hospodárske mikrosubjekty alebo malé primárne hospodárske subjekty sú hospodárske subjekty, na ktoré sa vzťahujú zjednodušené povinnosti, ako sa stanovuje v článku 4a.

Nie sú povinné predložiť vyhlásenie o náležitej starostlivosti, sú povinné predložiť len jednorazové zjednodušené vyhlásenie v informačnom systéme (článok 4a ods. 2). Takisto môžu uvádzať poštovú adresu namiesto geolokalizácie, ako sa vyžaduje v článku 9 ods. 1 písm. h), za predpokladu, že jednoznačne zodpovedá zemepisnej polohe príslušných plôch pozemku, alebo v prípade hovädzieho dobytka príslušnému zariadeniu.

Primárne hospodárske mikrosubjekty alebo malé primárne hospodárske subjekty sú povinné uplatňovať náležitú starostlivosť v súlade s článkom 8 a zriadiť a priebežne aktualizovať rámec postupov a opatrení, ktoré zabezpečia, aby príslušné výrobky, ktoré umiestňujú na trh alebo vyvážajú, boli v súlade s článkom 3, ako sa vyžaduje v článku 12 ods. 1.

Keďže však primárne hospodárske mikrosubjekty alebo malé primárne hospodárske subjekty zo svojej podstaty komodity získavajú z krajín s nízkym rizikom, nie sú povinné vykonávať posúdenie rizika ani opatrenia na zmiernenie rizika, ako sa vyžaduje v článkoch 10 a 11, pokiaľ nezískajú alebo sa nedozvedia relevantné informácie, ktoré naznačujú, že existuje nezanedbateľné riziko, že príslušné výrobky sú nevyhovujúce [článok 4 ods. 4 písm. b) a článok 13 ods. 2].

To vo všeobecnosti znamená, že ich systém náležitej starostlivosti by mal pozostávať zo zhromažďovania informácií v súlade s článkom 9.

d) **Povinnosti hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov**

V prípade **hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov** sú uplatniteľné povinnosti stanovené v článku 5 nariadenia. Hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci musia umiestňovať na trh, sprístupňovať na ňom alebo vyvážať príslušné výrobky len vtedy, ak majú informácie požadované podľa článku 5 ods. 3, najmä totožnosť svojich dodávateľov a podnikových klientov a v prípade hospodárskych subjektov na nižšej úrovni dodávateľského reťazca alebo obchodníkov, ktorých dodávateľom je hospodársky subjekt, referenčné čísla vyhlásení o náležitej starostlivosti alebo identifikačné kódy vyhlásenia súvisiacich s výrobkami. Táto povinnosť vyplýva, z článku 4 ods. 7, podľa ktorého musia hospodárske subjekty oznamovať hospodárskym subjektom na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkom referenčné číslo vyhlásenia o náležitej starostlivosti alebo prípadne identifikačné kódy vyhlásenia súvisiace s danými príslušnými výrobkami.

Možno teda zhrnúť, že hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci nie sú povinní vykonávať náležitú starostlivosť sami, nemusia predkladať vyhlásenie o náležitej starostlivosti ani nemusia zisťovať, či sa náležitá starostlivosť vykonala na vyššej úrovni dodávateľského reťazca. Povinní sú však zhromažďovať a uchovávať informácie uvedené v článku 5 ods. 3 a na požiadanie ich poskytovať príslušným orgánom.

Navyše hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci, ktorí nepatria medzi MSP, sa pred umiestnením príslušných výrobkov na trh alebo pred ich sprístupnením na trhu alebo ich vývozom musia zaregistrovať v informačnom systéme uvedenom v článku 33 [článok 5 ods. 2].

Ak sa hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci dozvedia nové relevantné informácie vrátane informácií o opodstatnených obavách, článok 5 ods. 5 im ukladá povinnosť okamžite informovať príslušné orgány členských štátov, v ktorých príslušné výrobky umiestnili na trh alebo sprístupnili, ako aj hospodárske subjekty na ďalšej nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníkov, ktorým príslušný výrobok dodali. V prípade vývozu hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca informujú príslušný orgán krajiny produkcie.

Navyše hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci, ktorí nepatria medzi MSP, majú povinnosť overovať, či sa náležitá starostlivosť vykonala a že v prípade opodstatnených obáv sa nezistilo žiadne riziko alebo sa zistilo len zanedbateľné riziko (článok 5 ods. 6). Pokiaľ sa pri overovaní nepreukáže, že sa nezistilo žiadne riziko alebo sa zistilo len zanedbateľné riziko nesúladu, nesmú príslušné výrobky umiestňovať na trh ani ich na trhu sprístupňovať ani ich vyvážať.

e) **Zjednodušená náležitá starostlivosť, t. j. získavanie komodít z krajín s nízkym rizikom**

Hospodárske subjekty získavajúce komodity z krajín s nízkym rizikom sú povinné vykonávať náležitú starostlivosť v súlade s článkom 8, spĺňať požiadavky na informácie stanovené v článku 9 a zaviesť systém náležitej starostlivosti v súlade s článkom 12.

Podľa článku 13 však **nie** sú povinné spĺňať povinnosti uložené v článku 10 a článku 11 za predpokladu, že po posúdení:

i) zložitosti príslušného dodávateľského reťazca a

ii) rizika obchádzania nariadenia alebo rizika zmiešania s výrobkami neznámeho pôvodu alebo pôvodu v krajinách alebo ich častiach s vysokým alebo štandardným rizikom,

zistia, že všetky príslušné komodity a príslušné výrobky, ktoré umiestňujú na trh alebo vyvážajú, boli vyprodukované výlučne v takých krajinách alebo ich častiach, ktoré boli v súlade s článkom 29 ([11])klasifikované ako nízkorizikové.

Na účely zjednodušenej náležitej starostlivosti podľa článku 13 sa nevyžadujú sa žiadne ďalšie kroky posudzovania informácií alebo zmierňovania rizika, pokiaľ sa v priebehu zhromažďovania informácií alebo v priebehu samotného posudzovania požadovaného podľa článku 13 nariadenia o odlesňovaní hospodárske subjekty nedozvedia o nových relevantných informáciách, ktoré naznačujú, že existuje riziko, že príslušný výrobok, ktorý majú v úmysle uviesť na trh alebo vyviezť, nie je v súlade s nariadením.

Primárne hospodárske mikrosubjekty alebo malé primárne hospodárske subjekty spravidla nie sú povinné vykonávať posúdenie rizika ani opatrenia na jeho zmiernenie, pretože zo svojej podstaty sú hospodárskym subjektom získavajúcim komodity z krajín s nízkym rizikom, pokiaľ nezískajú alebo sa nedozvedia informácie, ktoré naznačujú, že existuje nezanedbateľné riziko, že príslušné výrobky sú nevyhovujúce.

([11]) Podľa článku 29 ods. 2 Komisia zverejní zoznam krajín alebo ich častí, ktoré predstavujú nízke alebo vysoké riziko, prostredníctvom vykonávacích aktov. Aktuálna verzia zoznamu krajín sa uvádza vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) 2025/1093.

f) **Prepojenie so smernicou o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a smernicou o nútenej práci**

Smernicou (EÚ) 2024/1760 o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti ([12]) sa zriaďuje všeobecný horizontálny rámec pre náležitú starostlivosť v oblasti udržateľnosti pre veľmi veľké spoločnosti v EÚ aj mimo nej. Nariadením o odlesňovaní sa poskytuje odvetvový rámec v oblasti odlesňovania, pokiaľ ide o určité aspekty náležitej starostlivosti v prípade určitých výrobkov. Smernica o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a nariadenie o odlesňovaní majú rôzne rozsahy pôsobnosti: nariadenie o odlesňovaní sa vzťahuje na subjekty, ktoré príslušné výrobky umiestňujú na trh EÚ alebo ich vyvážajú, smernica o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti sa vzťahuje na veľké spoločnosti v EÚ aj mimo nej, ktoré presahujú určitý obrat a počet zamestnancov.

Ak sú špecifické pravidlá náležitej starostlivosti podľa nariadenia o odlesňovaní v rozpore so všeobecnými pravidlami smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti, ustanovenia nariadenia o odlesňovaní, ktoré sú *lex specialis*, majú v rozsahu rozporu prednosť pred všeobecnými pravidlami smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti (*lex generalis*), pokiaľ sa v nich stanovujú rozsiahlejšie alebo konkrétnejšie povinnosti sledujúce rovnaké ciele. Toto pravidlo je stanovené v článku 1 ods. 3 smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a rešpektuje zásady práva EÚ, v ktorých má v takýchto prípadoch prednosť *lex specialis* pred *lex generalis*. Všeobecné usmernenia k náležitej starostlivosti pre spoločnosti podľa smernice o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti sa uverejnia do 26. júla 2027. Dátumom začiatku uplatňovania smernica o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti je 26. júl 2029.

V nariadení o zákaze uvádzať na trh Únie výrobky vyrobené s využitím nútenej práce ([13]) sa hospodárskym subjektom zakazuje uvádzať na trh Únie a sprístupňovať na ňom alebo z trhu Únie vyvážať výrobky vyrobené s využitím nútenej práce. Keďže sa vzťahuje na všetky hospodárske subjekty, platí aj pre hospodárske subjekty patriace do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní. Hoci nariadenie o zákaze uvádzať na trh Únie výrobky vyrobené s využitím nútenej práce neukladá hospodárskym subjektom povinnosti spojené s náležitou starostlivosťou, postupy náležitej starostlivosti vyžadované podľa iných právnych predpisov EÚ, ako je smernica o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti či nariadenie o odlesňovaní, môžu pomôcť identifikovať, predchádzať, zmierňovať, ukončiť alebo napraviť riziká výskytu nútenej práce v operáciách a dodávateľských reťazcoch hospodárskych subjektov. Komisia na uľahčenie dosiahnutia súladu s nariadením o zákaze využívania nútenej práce vydá usmernenia k náležitej starostlivosti v snahe riešiť problém rizík v dodávateľských reťazcoch.

5. OBJASNENIE POJMU „ZLOŽITOSŤ DODÁVATEĽSKÉHO REŤAZCA“

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 8– Náležitá starostlivosť, článok 9 – Požiadavky na informácie, článok 10 – Posudzovanie rizika, článok 11 – Zmierňovanie rizika

„Zložitosť príslušného dodávateľského reťazca“ je výslovne uvedená medzi kritériami na posúdenie rizika v článku 10 ods. 2 bode i) nariadenia o odlesňovaní, a preto je relevantná pre tú časť systému náležitej starostlivosti, ktorá sa týka posudzovania a zmierňovania rizika. Ide o jedno z viacerých kritérií časti systému náležitej starostlivosti, ktorá sa týka posudzovania rizika a zmierňovania rizika, stanovenej v článkoch 10 a 11.

Dôvodom tohto kritéria je, že vysledovanie príslušných výrobkov späť do krajiny produkcie a na plochy pozemkov, kde sa príslušné komodity vyprodukovali, môže byť ťažšie, ak je dodávateľský reťazec zložitý, čo je faktor spojený s väčším rizikom nesúladu. Nekonzistentnosť príslušných informácií a údajov a problémy so získavaním potrebných informácií v ktoromkoľvek bode dodávateľského reťazca môžu zvýšiť riziko vstupu nevyhovujúcich komodít alebo výrobkov do dodávateľského reťazca. Hlavným faktorom je rozsah, v akom je možné vysledovať príslušné komodity nachádzajúce sa v príslušnom výrobku späť k plochám pozemkov, na ktorých boli vyprodukované.

Riziko nesúladu sa zvýši, ak zložitosť dodávateľského reťazca sťažuje identifikáciu informácií požadovaných podľa článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 2 nariadenia o odlesňovaní. Existencia neidentifikovaných krokov v dodávateľskom reťazci alebo akékoľvek iné zistenie naznačujúce nesúlad môže viesť k záveru, že riziko je nezanedbateľné.

([12]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1760 z 13. júna 2024 o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937 a nariadenia (EÚ) 2023/2859 (Ú. v. EÚ L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2026/470 z 24. februára 2026, ktorou sa menia smernice 2006/43/ES, 2013/34/EÚ, (EÚ) 2022/2464 a (EÚ) 2024/1760, pokiaľ ide o určité požiadavky na vykazovanie informácií o udržateľnosti podnikov a určité požiadavky na náležitú starostlivosť podnikov v oblasti udržateľnosti (Ú. v. EÚ L (2026/470, 26.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/470/oj).

([13]) Nariadenie (EÚ) 2024/3015 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

Zložitosť dodávateľského reťazca sa zvyšuje s počtom spracovateľov a sprostredkovateľov medzi plochami pozemkov v krajine produkcie a hospodárskym subjektom. Zložitosť sa môže zvýšiť aj vtedy, ak sa na produkciu nového príslušného výrobku použije viac ako jeden príslušný výrobok alebo ak sa príslušné komodity pochádzajú z viacerých krajín produkcie. Na druhej strane je pravdepodobné, že uplatnenie náležitej starostlivosti bude v krátkych dodávateľských reťazcoch jednoduchšie, pričom krátky dodávateľský reťazec môže byť, najmä v prípade zjednodušenej náležitej starostlivosti podľa článku 13, jedným z faktorov, ktorý pomáha preukázať, že existuje zanedbateľné riziko obchádzania nariadenia.

S cieľom posúdiť zložitosť dodávateľského reťazca môžu hospodárske subjekty použiť tento (nevyčerpávajúci) zoznam otázok týkajúcich sa príslušných výrobkov, ktoré sa majú uviesť na trh Únie, sprístupniť na ňom alebo z neho vyviezť:

— Bolo v dodávateľskom reťazci pred uvedením určitého príslušného výrobku na trh Únie, jeho sprístupnením na ňom alebo vyvezením z neho viacero spracovateľov a/alebo krokov?

— Obsahuje príslušný výrobok príslušné komodity získané z viacerých pozemkov a/alebo krajín produkcie?

— Je príslušný výrobok vysoko spracovaným výrobkom (ktorý sám osebe môže obsahovať viacero ďalších príslušných výrobkov)?

— Pokiaľ ide o drevo:

  — skladá sa príslušný výrobok z viac ako jedného druhu stromu?

  — obchodovalo sa s drevom a/alebo výrobkami z dreva vo viac ako jednej krajine?

  — boli akékoľvek príslušné spracované výrobky pred ich uvedením na trh Únie, sprístupnením na ňom alebo vývozom z neho spracované alebo vyrobené v tretích krajinách?

6. **ZÁKONNOSŤ**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 bod 40 – Vymedzenie pojmov a článok 3 písm. b) – Zákaz

Podľa článku 3 nariadenia o odlesňovaní sa príslušné komodity a príslušné výrobky nesmú uvádzať na trh alebo sprístupňovať na trhu ani vyvážať, ak nie sú splnené **všetky** tieto podmienky:

a) nespôsobujú odlesňovanie,

b) **boli vyprodukované v súlade s príslušnými právnymi predpismi krajiny produkcie** a

c) vzťahuje sa na ne vyhlásenie o náležitej starostlivosti alebo zjednodušené vyhlásenie.

Príslušné výrobky musia **spĺňať všetky tri kritériá samostatne a jednotlivo**; v opačnom prípade ich hospodárske subjekty neuvádzajú na trh ani nevyvážajú.

a) **Príslušné právne predpisy krajiny produkcie**

Základom na určenie toho, či príslušná komodita alebo príslušný výrobok boli vyprodukované v súlade s príslušnými právnymi predpismi krajiny produkcie, sú právne predpisy krajiny, v ktorej bola komodita alebo v prípade výrobku komodita obsiahnutá v príslušnom výrobku vypestovaná, vyťažená, získaná alebo chovaná na príslušných plochách pozemkov alebo, pokiaľ ide o hovädzí dobytok, v zariadeniach.

Koncepcia v nariadení o odlesňovaní je flexibilná, pričom sa v ňom uvádza viacero oblastí právnej úpravy bez toho, aby sa uviedli konkrétne právne predpisy, pretože sa v jednotlivých krajinách líšia a mohli by sa ich týkať zmeny. Príslušné právne predpisy podľa článku 2 bodu 40 nariadenia o odlesňovaní však predstavujú jedine uplatniteľné právne predpisy **týkajúce sa právneho postavenia územia produkcie**. To znamená, že vo všeobecnosti príslušnosť právnych predpisov pre požiadavku zákonnosti uvedenú v článku 3 písm. b) nariadenia o odlesňovaní nie je určená skutočnosťou, že sa môžu uplatňovať všeobecne počas procesu produkcie komodít alebo sa môžu uplatňovať na dodávateľské reťazce príslušných výrobkov a príslušných komodít, ale skutočnosťou, že tieto právne predpisy konkrétne majú význam alebo vplyv na právne postavenie oblasti, v ktorej boli komodity vyprodukované.

Okrem toho sa článok 2 bod 40 nariadenia o odlesňovaní musí vykladať so zreteľom na ciele nariadenia o odlesňovaní stanovené v článku 1 ods. 1 písm. a) a b), čo znamená, že právne predpisy sú príslušné aj vtedy, ak ich obsah priamo súvisí so zastavením odlesňovania a degradácie lesov v kontexte záväzku Únie riešiť zmenu klímy a stratu biodiverzity.

Príslušné právne predpisy sú bližšie špecifikované v článku 2 bode 40 písm. a) až h). V nasledujúcom zozname sa uvádza niekoľko konkrétnych príkladov, ktoré slúžia len na ilustráciu a nemožno ich považovať za vyčerpávajúce:

— *Práva na využívanie pozemkov* vrátane právnych predpisov o ťažbe a produkcii na pozemkoch alebo o obhospodarovaní pozemkov, ako sú:

  — právne predpisy o prevode pôdy, najmä pokiaľ ide o poľnohospodársku pôdu alebo lesy,

  — právne predpisy o prenájme pôdy.

— *Ochrana životného prostredia*. Súvislosť s cieľom zastaviť odlesňovanie a degradáciu lesov, znížiť emisie skleníkových plynov alebo chrániť biodiverzitu existuje napr. v

  — právnych predpisoch o chránených územiach,

  — právnych predpisoch o ochrane a obnove prírody,

  — právnych predpisoch o ochrane a zachovaní voľne žijúcich živočíchov a rastlín,

  — právnych predpisoch o ohrozených druhoch,

  — právnych predpisoch o územnom rozvoji.

— *Pravidlá týkajúce sa lesov vrátane obhospodarovania lesov a ochrany biodiverzity, ak priamo súvisia s ťažbou dreva*, ako napr:

  — právne predpisy o ochrane a zachovaní lesov a o udržateľnom obhospodarovaní lesov,

  — právne predpisy o boji proti odlesňovaniu,

  — právo na ťažbu dreva v rámci zákonom stanovených hraníc.

— *Práva tretích strán* vrátane práv na využívanie a držbu, na ktoré má produkcia príslušných komodít a výrobkov vplyv, a tradičné práva pôvodného obyvateľstva a miestnych komunít na využívanie pozemkov; to môže zahŕňať napr. vecné bremeno alebo užívacie práva.

— *Pracovné práva* a *ľudské práva chránené podľa medzinárodného práva*, ktoré sa vzťahujú buď na ľudí nachádzajúcich sa v oblasti produkcie príslušných komodít, pokiaľ je to relevantné z hľadiska nariadenia o odlesňovaní s prihliadnutím na jeho ciele, ako sú zakotvené v článku 1 ods. 1 nariadenia o odlesňovaní, alebo na ľudí s právami v oblasti produkcie príslušných komodít alebo výrobkov vrátane práv pôvodného obyvateľstva a miestnych komunít, ak sa uplatňujú alebo zohľadňujú v príslušných vnútroštátnych právnych predpisoch; napríklad práva na pôdu, územia a zdroje, vlastnícke práva, práva súvisiace so zmluvami, s dohodami a inými konštruktívnymi dohodami medzi pôvodným obyvateľstvom a štátmi.

— *Zásada slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu (FPIC) stanovená v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva*. Ďalšie usmernenia týkajúce sa uplatňovania zásady slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu možno nájsť napr. prostredníctvom Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva, kde sa uvádza, že cieľom štátov pri konzultáciách musí byť získanie súhlasu pred prijatím ktoréhokoľvek z týchto opatrení:

  — realizácia projektov, ktoré majú vplyv na práva pôvodného obyvateľstva na pôdu, územie a zdroje vrátane ťažby a iného používania či využívania zdrojov,

  — premiestnenie pôvodného obyvateľstva z ich pôdy alebo území,

  — reštitúcia alebo iná vhodná náprava, ak boli pozemky skonfiškované, zabraté, obsadené alebo poškodené bez slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu pôvodného obyvateľstva, ktoré ich vlastnilo.

— *Daňové, protikorupčné, obchodné a colné predpisy*.

— Platné právne predpisy týkajúce sa príslušných dodávateľských reťazcov, ktoré vstupujú na trh Únie alebo ho opúšťajú, ak majú špecifické prepojenie s cieľmi nariadenia, alebo v prípade obchodných a colných predpisov, ak sa konkrétne týkajú príslušných odvetví poľnohospodárskej výroby alebo produkcie dreva.

Komisia plánuje do decembra 2026 zriadiť úložisko relevantných právnych predpisov, ktoré umožní krajinám produkcie poskytnúť relevantné právne predpisy, ako sa stanovuje v článku 2 bode 40. Hospodárske subjekty môžu úložisko využiť na účely spĺňania požiadaviek na informácie podľa článku 9 ods. 1 písm. h).

b) **Náležitá starostlivosť týkajúca sa zákonnosti**

Hospodárske subjekty musia vedieť, aké právne predpisy sa uplatňujú v každej krajine, z ktorej získavajú zdroje, pokiaľ ide o právne postavenie územia produkcie. Príslušné právne predpisy môžu okrem iného zahŕňať:

— vnútroštátne a regionálne právne predpisy vrátane príslušných sekundárnych právnych predpisov a

— medzinárodné právo vrátane mnohostranných a dvojstranných zmlúv a dohôd, ktoré sa uplatňujú vo vnútroštátnom práve na základe ich kodifikácie, resp. vykonávania.

Podľa článku 9 ods. 1 písm. h) nariadenia o odlesňovaní sa v rámci povinnosti náležitej starostlivosti musia zhromažďovať informácie vrátane dokumentov a údajov preukazujúcich súlad s uplatniteľnými právnymi predpismi krajiny produkcie. V odseku 1 písm. h) sa ďalej špecifikuje, že takéto informácie musia byť dostatočne presvedčivé a overiteľné.

V tomto kontexte povaha a rozsah informácií, ktoré sa majú zhromažďovať závisí od konkrétneho dodávateľského reťazca, oblasti produkcie a krajiny produkcie. Hospodárske subjekty môžu (ako sa uvádza ďalej) využívať širokú škálu zdrojov dôveryhodných informácií, ktoré sú ako celok dostatočné na to, aby umožnili odôvodnený záver, že príslušné komodity sa vyrobili v súlade s relevantnými právnymi predpismi krajiny produkcie. V súlade s článkom 9 ods. 2 hospodársky subjekt musí na požiadanie sprístupniť príslušným orgánom informácie, dokumenty a údaje zhromaždené podľa tohto bodu. Na uľahčenie presadzovania predpisov by hospodárske subjekty mali byť schopné vysvetliť dostupnosť určitých dokumentov, aj absenciu iných.

Hĺbkové zhromažďovanie dôkazov by malo byť prioritou v prípade dodávateľských reťazcov, oblastí produkcie a krajín produkcie, pri ktorých z pôvodného preskúmania informácií dostupných hospodárskym subjektom vyplynulo vyššie riziko nesúladu s článkom 3 písm. b). Naproti tomu v prípade dodávateľských reťazcov, oblastí produkcie a krajín produkcie, pri ktorých z pôvodného preskúmania informácií vyplynulo zanedbateľné riziko nesúladu s článkom 3 písm. b) by hospodárske subjekty nemali byť povinné vykonávať hĺbkové zhromažďovanie dôkazov. Napríklad by nemali byť povinné systematicky zbierať komplexnú právnu dokumentáciu za každú plochu pozemku, získavať špecifické typy dokladov, ako sú individuálne vlastnícke práva k pozemku, ani zostaviť vyčerpávajúci zoznam všetkých potenciálne relevantných zákonov, právnych dokumentov alebo údajov.

Medzi pôvodnými informáciami, ktoré má hospodársky subjekt k dispozícii, môžu figurovať verejne dostupné informácie a iné informácie týkajúce sa oblasti produkcie alebo príslušného dodávateľského reťazca, o ktorých sa hospodársky subjekt dozvedel pred vykonaním náležitej starostlivosti. V tomto kroku hospodársky subjekt môže konkrétne zvážiť klasifikáciu rizika krajiny podľa článku 29 nariadenia o odlesňovaní, ako prípadne aj informácie, ktoré uverejnili medzinárodné organizácie (napr. svetové ukazovatele správy vecí verejných Svetovej banky) a verejné správy o krajine alebo oblasti produkcie alebo príslušných dodávateľských reťazcoch týkajúce sa produkcie príslušných komodít.

Povinnosť zhromažďovať dokumenty alebo iné informácie závisí od jednotlivých regulačných režimov krajín. Táto povinnosť by sa preto mala chápať tak, že v prípade potreby zahŕňa:

— úradné doklady, ktoré vydali orgány krajín, ako sú administratívne povolenia, napríklad od oficiálnych registrov a platforiem, ktoré vytvorili a riadia orgány krajín,

— dokumenty preukazujúce zmluvné záväzky vrátane zmlúv a dohôd s pôvodným obyvateľstvom alebo miestnymi komunitami,

— doplňujúce informácie vydané verejnými a súkromnými systémami certifikácie a systémami overovania treťou stranou,

— súdne rozhodnutia,

— posúdenia vplyvu, plány riadenia, správy o environmentálnom audite.

Patria sem informácie týkajúce sa akejkoľvek dohody udeľujúcej právo využívať príslušnú oblasť na účely produkcie príslušnej komodity. Požiadavka týkajúca sa vlastníckeho práva k pozemku alebo inej dokumentácie o dohode závisí od vnútroštátnych právnych predpisov. Ak sa podľa vnútroštátneho práva na produkciu poľnohospodárskych výrobkov a obchodovanie s nimi nevyžaduje držba vlastníckeho práva k pozemku, nevyžaduje sa ani podľa nariadenia o odlesňovaní.

Užitočné môžu byť aj tieto ďalšie dokumenty:

— dokumenty obsahujúce politiky spoločnosti a kódexy správania,

— dobrovoľné vlastné vyhlásenie výrobcov príslušných komodít, v ktorom výrobca vyhlasuje, že výrobok bol vyrobený v súlade s právnymi predpismi krajiny výroby,

— dohody o sociálnej zodpovednosti medzi súkromnými aktérmi a držiteľmi práv, ktorí sú tretími stranami,

— osobitné správy o držbe a nárokoch v oblasti práv a o konfliktoch.

Informácie vrátane dokumentov a údajov sa môžu zhromažďovať v tlačenej alebo elektronickej podobe.

Je dôležité poznamenať, že informácie vrátane dokumentov a údajov sa musia zhromažďovať podľa článku 9 ods. 1 písm. h) nariadenia o odlesňovaní aj na účely posúdenia rizika (článok 10 nariadenia o odlesňovaní) a nemali by sa považovať za samostatnú požiadavku, ak výrobok nepochádza výlučne z krajín s nízkym rizikom alebo z ich častí. Ak sa zdroje získavajú výlučne z krajín s nízkym rizikom alebo z ich častí, podľa článku 13 nariadenia o odlesňovaní musia hospodárske subjekty vykonať tieto kroky opisujúce posúdenie rizika len vtedy, ak získajú alebo sa dozvedia informácie poukazujúce na riziko nesúladu alebo obchádzania.

Podľa článku 10 ods. 1 nariadenia o odlesňovaní sa zhromaždené informácie musia posudzovať ako celok, aby sa zabezpečila vysledovateľnosť a súlad s nariadením v celom dodávateľskom reťazci. Všetky informácie sa musia analyzovať a overovať, čo znamená, že hospodárske subjekty musia byť schopné vyhodnotiť obsah a spoľahlivosť zhromaždených dokumentov a pochopiť súvislosti medzi jednotlivými informáciami v jednotlivých dokumentoch. V rámci posúdenia by mal hospodársky subjekt zvyčajne overiť:

— či si jednotlivé dokumenty neprotirečia navzájom a ani s inými dostupnými informáciami,

— čo presne jednotlivé dokumenty preukazujú,

— na akom systéme (napr. kontroly, ktoré vykonávajú orgány, nezávislý audit atď.) je dokument založený,

— či sú jednotlivé dokumenty spoľahlivé a platné, teda aká veľká je pravdepodobnosť, že sú falošné alebo vydané protiprávne.

Hospodárske subjekty by mali prijať primerané opatrenia, aby si mohli overiť pravosť takýchto dokumentov, v závislosti od ich posúdenia všeobecnej situácie v krajine produkcie. V tejto súvislosti by hospodársky subjekt mal zohľadniť aj riziko korupcie (napr. úplatkárstvo, kolúziu alebo podvod). Informácie o úrovni korupcie v krajine alebo regióne na nižšej ako celoštátnej úrovni sú k dispozícii z rôznych všeobecne dostupných zdrojov, ako je index vnímania korupcie organizácie Transparency International alebo iné podobné uznávané medzinárodné indexy či relevantné informácie ([14]).

V prípadoch, keď sa úroveň korupcie považuje za vysokú, môže to mať za následok, že dokumenty nemožno považovať za spoľahlivé, a môže byť potrebné ďalšie overenie. V takýchto prípadoch sa pri kontrole dokumentov vyžaduje osobitná starostlivosť, pretože môže existovať dôvod pochybovať o ich dôveryhodnosti.

Okrem vychádzania z uznávaných medzinárodných indexov by hospodárske subjekty mohli kontrolovať zoznamy podmienok a zraniteľných miest vrátane predchádzajúcich dôkazov o korupčných praktikách, ktoré poukazujú na väčšie riziko, a preto si vyžadujú vyššiu úroveň preskúmania. Príklady takýchto dodatočných dôkazov môžu zahŕňať systémy overovania treťou stranou (pozri oddiel 10 tohto usmerňovacieho dokumentu), nezávislé alebo vnútorné audity alebo používanie technológií/forenzných metód na sledovanie príslušných výrobkov, ktoré môžu pomôcť odhaliť náznaky korupcie alebo nezákonnosti.

([14]) Pokiaľ ide o používanie takýchto indexov, pozri aj kapitolu 4 oznámenia Komisie z 12. februára 2016, C(2016) 755 final (usmerňovací dokument k nariadeniu EÚ o dreve).

Vykonávanie náležitej starostlivosti zo strany hospodárskych subjektov, ako aj činnosti príslušných orgánov na presadzovanie dodržiavania predpisov môžu byť podporené analýzou údajov, nástrojmi umelej inteligencie na určovanie priorít, kontrolu konzistentnosti dokumentov a odhalenie prípadných anomálií. Konečnú zodpovednosť za dodržiavanie predpisov však majú hospodárske subjekty a príslušné orgány bez ohľadu na používanie daných digitálnych nástrojov.

7. **VYMEDZENIE VÝROBKOV**

a) **Objasnenie týkajúce sa obalov a obalových materiálov**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 – Vymedzenie pojmov, príloha I k nariadeniu o odlesňovaní

V prílohe I k nariadeniu o odlesňovaní sa stanovuje zoznam príslušných komodít a príslušných výrobkov zatriedených podľa kombinovanej nomenklatúry stanovenej v prílohe I k nariadeniu Rady (EHS) č. 2658/87 ([15]).

Číselný znak HS 4819 zahŕňa: *„Škatule, debny, vrecia, vrecká a ostatné obaly, z papiera, lepenky, buničitej vaty alebo pásov splstených buničinových vlákien; škatuľové zaraďovače, listové zásobníky, a podobné výrobky, z papiera alebo lepenky, druhu používaného v kanceláriách, obchodoch alebo podobne.“*

— Ak sa ktorékoľvek z uvedených výrobkov uvádzajú na trh alebo vyvážajú ako samostatné výrobky, a nie ako obal pre iný výrobok, nariadenie sa na ne *vzťahuje*, a preto sa uplatňujú povinnosti stanovené v nariadení o odlesňovaní.

— Ak sa obalový materiál alebo obalové nádoby zatriedené do kódu 4819 používa na „podporu, ochranu alebo nosenie“ iných výrobkov, nariadenie sa naň *nevzťahuje*.

Číselný znak HS 4415 zahŕňa: *„Debny, debničky, klietky, bubny a podobné obaly z dreva; káblové bubny z dreva; jednoduché palety, skriňové palety a ostatné nakladacie plošiny, z dreva; nástavné rámy paliet z dreva.“*

— Ak sa ktorékoľvek z uvedených výrobkov uvádzajú na trh alebo vyvážajú ako samostatné výrobky, nariadenie sa na ne *vzťahuje*, a preto sa uplatňujú povinnosti stanovené v nariadení o odlesňovaní.

— Na výrobky uvedené v položke 4415, ktoré sa používajú *výlučne* ako obalový materiál alebo obalové nádoby na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku uvedeného na trh, sa nariadenie o odlesňovaní *nevzťahuje*.

Rovnaké kritériá ako pri obalových materiáloch sa vzťahujú aj na číselné znaky HS 4401, 4405, 4416.

V rámci týchto kategórií sa ďalej rozlišuje medzi jednorazovým obalovým materiálom a obalovými nádobami na jednej strane a obalovým materiálom a obalovými nádobami, ktoré sú jednoznačne vhodné na opakované použitie, na druhej strane:

— na jednorazový obalový materiál a nádoby používané výlučne na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku sprístupneného na trhu alebo vyvážaného a predkladajú sa s týmto výrobkom sa nariadenie o odlesňovaní nevzťahuje, ak sa využívajú na daný účel,

— na obalový materiál a obalové nádoby, ktoré sú jednoznačne vhodné na opakované použitie a ktoré sa používajú výlučne na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku sprístupneného na trhu alebo vyvážaného a predkladajú sa s týmto výrobkom od chvíle, sa nariadenie o odlesňovaní nevzťahuje od momentu, keď sa použijú na takýto účel a následne. Napríklad na palety by sa nariadenie o odlesňovaní nevzťahovalo, ak by sa na trhu opäť sprístupnili alebo vyviezli po tom, ako boli použité na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku.

([15]) Nariadenie Rady (EHS) č. 2658/87 z 23. júla 1987 o colnej a štatistickej nomenklatúre a o Spoločnom colnom sadzobníku (Ú. v. ES L 256, 7.9.1987, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

Ďalej treba rozlišovať medzi obalom, ktorý výrobku dáva jeho „podstatný charakter“, a obalom, ktorý je vytvarovaný a prispôsobený podľa konkrétneho výrobku, nie je však neoddeliteľnou súčasťou výrobku ako takého. Tieto rozdiely sú vysvetlené vo všeobecnom pravidle pre interpretáciu kombinovanej nomenklatúry č. 5 ([16]) nariadenia EHS č. 2658/87 a príklady sa uvádzajú ďalej v texte. Nádoby s „podstatným charakterom“ majú pridelený vlastný číselný znak HS a sú zatriedené nezávisle od výrobku, ktorý obsahujú, a patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia, zatiaľ čo nádoby špeciálne tvarované alebo prispôsobené na uloženie špecifických výrobkov majú pridelený číselný znak HS výrobku, ktorý obsahujú, ak sú tieto nádoby vhodné na dlhodobé použitie, dodávané s výrobkami, pre ktoré sú určené, a ak ide o druh nádob, ktorý sa s nimi bežne predáva, nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (všeobecné pravidlo 5a). Bežné obaly, ako sú obalové materiály a obalové nádoby ([7]) dodávané s tovarom v nich, sa zatrieďujú spolu s tovarom, ak ide o druh, ktorý sa bežne používa na balenie takéhoto tovaru, čo znamená, že nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (všeobecné pravidlo 5b). Papier alebo iné materiály na priame obalenie by sa mali považovať za neoddeliteľnú súčasť výrobku, ak je ich účelom výrobok chrániť, prenášať alebo prepravovať.

Ďalšie uvedené rozdiely však zrejme budú relevantné len pre malú časť tovaru, na ktorý sa nariadenie vzťahuje.

Nariadenie sa teda vzťahuje na:

— obalový materiál alebo obalové nádoby uvedené na trh alebo sprístupnené na trhu alebo vyvezené ako samostatný výrobok,

— nádoby, ktoré dávajú výrobku jeho podstatný charakter.

Nariadenie sa nevzťahuje na:

— jednorazový obalový materiál a obalové nádoby predložené spolu s tovarom a použité výlučne na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku,

— obalový materiál a obalové nádoby jednoznačne vhodné na opakované použitie, predložené s tovarom a používané výlučne na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku, od momentu, keď sa použijú na takýto účel a následne.

b) **Objasnenie týkajúce sa odpadu a zhodnotených a recyklovaných výrobkov**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – odôvodnenie 40, príloha I k nariadeniu EÚ o odlesňovaní, smernica 2008/98/ES – článok 3 bod 1

Hospodárske subjekty, hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci v rámci svojej ekonomickej činnosti využívajú použité výrobky, ktorých životný cyklus sa ukončil a ktoré by sa inak zneškodnili ako odpad. Odpad je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť (smernica 2008/98/ES, článok 3 bod 1). Takéto výrobky sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní. To znamená, že takéto hospodárske subjekty, hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a takíto obchodníci sú v týchto prípadoch oslobodení od povinností podľa nariadenia o odlesňovaní.

Táto výnimka sa uplatňuje na tovar, ktorý bol vyprodukovaný výlučne z materiálu, ktorého životný cyklus sa ukončil, a inak by sa s ním nakladalo ako s odpadom (napr. drevo získané z demontovaných budov alebo tovar vyrobený z kávových pliev).

Táto výnimka sa **neuplatňuje** na vedľajšie produkty výrobného procesu obsahujúce materiál, ktorý nie je odpadom v takom zmysle, že ide o látku alebo predmet, ktorých sa držiteľ zbavuje, chce sa ich zbaviť, alebo je povinný sa ich zbaviť.

Tieto otázky a odpovede objasňujú praktické prípady použitia:

Otázka 1: Vzťahuje sa nariadenie na drevené štiepky a piliny, ktoré vznikajú ako vedľajší produkt pílenia?

Áno, tieto výrobky patria pod číselný znak HS 4401, na ktorý sa nariadenie o odlesňovaní vzťahuje. Dôvodom je, že drevené štiepky a piliny sa môžu používať ako palivové drevo, a preto sa ich životný cyklus ešte neukončili. Výnimkou by boli drevené štiepky/piliny používané výlučne ako obalový materiál na podporu, ochranu alebo prepravu iného výrobku.

([16]) Vysvetlivky ku kombinovanej nomenklatúre Európskej únie (Ú. v. EÚ C 119, 29.3.2019, s.1).

Otázka 2: Vzťahuje sa nariadenie na nábytok vyrobený zo zhodnoteného dreva po demontáži domov?

Nie, ak sú tieto výrobky vyrobené výlučne z materiálu, ktorého životný cyklus sa ukončil a inak by sa s ním nakladalo ako s odpadom, nariadenie sa na ne nevzťahuje. Ak však výrobky obsahujú akékoľvek množstvo nerecyklovaného materiálu, na túto časť by sa nariadenie vzťahovalo.

Otázka 3: Vzťahuje sa nariadenie na výrobky vyrobené z recyklovaného alebo zhodnoteného materiálu?

Nie, ak sú príslušné výrobky vyrobené výlučne z recyklovaného materiálu, nariadenie o odlesňovaní sa na ne nevzťahuje. Ak však príslušné výrobky obsahujú akékoľvek množstvo nerecyklovaného alebo nezhodnoteného materiálu, nariadenie by sa na toto množstvo vzťahovalo, napríklad v prípade použitia pôvodnej buničiny pri výrobe papiera a v prípade dreva použitého na opravu paliet.

Otázka 4: Vzťahuje sa nariadenie na palivové pelety vyrobené z trsov prázdnych palmových plodov alebo škrupiny palmových jadier?

Áno, v prípade, že sú trsy prázdnych palmových plodov a škrupiny palmových jadier, a to aj vo forme peliet, zatriedené ako pevné zvyšky a vedľajšie produkty procesu extrakcie palmového oleja, z nich vyrobené palivové pelety patria pod číselný znak HS 2306 60, na ktorý sa príloha I k nariadeniu o odlesňovaní vzťahuje. Na palivové pelety sa nariadenie nevzťahuje, ak sú vyrobené výlučne z materiálov zatriedených ako odpad.

Otázka5: Vzťahuje sa toto nariadenie na použitú kávovú usadeninu na použitie v kozmetických výrobkoch alebo hnojivách?

Nie, ak je usadenina odpadom, napr. z kaviarní, a inak by sa s ňou nakladalo ako s odpadom.

Otázka 6: Vzťahuje sa nariadenie na plášte alebo kostry protektorovaných pneumatík?

Použité plášte alebo kostry spravidla používané na protektorovanie pneumatík do rozsahu pôsobnosti nariadenia nespadajú, pričom na protektorované pneumatiky sa nariadenie vzťahuje len v prípade nových kaučukových behúňov aplikovaných na kostry a plášte.

Otázka7: Vzťahuje sa nariadenie o odlesňovaní na príslušné výrobky v prípade, že sú vyprodukované z komodít iných ako príslušné komodity?

Nariadenie sa nevzťahuje na výrobky, ktoré sú vyrobené z komodít iných ako príslušné komodity, aj keď sa tieto výrobky označujú rovnakým číselným znakom kombinovanej nomenklatúry ako príslušné výrobky vyrobené z príslušných komodít. Nariadenie sa uplatňuje len na príslušné výrobky vyrobené z príslušných komodít.

Ide napríklad o tento prípad:

i) dobytok rodu Bos a jeho podrody: *Bos, Bibos, Novibos a Poephagus*, ktoré patria pod číselné znaky HS 0102 21 a 0102 29, spadajú do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní, zatiaľ čo byvoly *(Syncerus genus)* či *bizóny (Bison genus)* ani žiadne iné živé hovädzie zvieratá do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní nepatria;

ii) palmový olej z palmy olejnej druhu *Elaeis* spp. (vrátane *Elaeis guineensis*) patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní, ale babassový olej z rodu *Attalea* spp. (vrátane *Attalea speciosa*) a iné rastlinné oleje z iných druhov paliem do jeho rozsahu pôsobnosti nepatria;

iii) kaučuk z kaučukovníka (*Hevea brasiliensis*) patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní, ale balata, gutaperča, guajal, tropická živica chicle a podobné druhy prírodného kaučuku vyprodukované z iných druhov nepatria do jeho rozsahu pôsobnosti, podobne ani výrobky zo syntetického kaučuku;

iv) výrobky z dreva patria do rozsahu pôsobnosti, ale výrobky z ratanu, bambusu a iných materiálov drevitej povahy nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia o odlesňovaní.

8. **PRAVIDELNÁ ÚDRŽBA SYSTÉMU NÁLEŽITEJ STAROSTLIVOSTI**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 12 – Zriadenie a aktualizácia systémov náležitej starostlivosti, podávanie správ a uchovávanie záznamov

Na uplatňovanie náležitej starostlivosti v súlade s článkom 8 musia hospodárske subjekty vrátane primárnych hospodárskych mikrosubjektov alebo malých primárnych hospodárskych subjektov vytvoriť a aktualizovať rámec postupov a opatrení na dokumentovanie, analýzu, overovanie a podávanie správ (ďalej len „systém náležitej starostlivosti“). Cieľom náležitej starostlivosti podľa nariadenia o odlesňovaní je dosiahnuť požadovaný výsledok preukázaním konzistentných procesov v podnikateľských činnostiach. Dôležité je, aby hospodársky subjekt v súlade s článkom 12 ods. 2 **preskúmal svoj systém náležitej starostlivosti aspoň raz ročne** s cieľom zabezpečiť, aby zodpovedné osoby dodržiavali postupy, ktoré sa na ne vzťahujú, aby zavedené procesy boli účinné a aby sa dosiahol požadovaný výsledok. Hospodárske subjekty by mali aktualizovať systém náležitej starostlivosti aj vtedy, ak sa počas preskúmania alebo kedykoľvek inokedy dozvedia o novom vývoji, ktorý by mohol ovplyvniť ciele systému náležitej starostlivosti, ako je účinnosť a komplexnosť krokov alebo postupov v rámci systému. Všetky aktualizácie systému náležitej starostlivosti sa musia zaznamenať a záznamy uchovávať päť rokov.

Preskúmanie môže uskutočniť pracovník hospodárskeho subjektu (mal by byť nezávislý od pracovníkov vykonávajúcich jednotlivé postupy) alebo externý orgán. Prostredníctvom preskúmania by sa mali identifikovať prípadné nedostatky a zlyhania a manažment hospodárskeho subjektu by mal stanoviť lehoty na ich odstránenie.

V prípade systému náležitej starostlivosti v súvislosti s príslušným výrobkom by sa pri preskúmaní napríklad malo kontrolovať, či existujú zdokumentované postupy:

— na zhromažďovanie a zaznamenávanie informácií, údajov a dokumentov potrebných na preukázanie súladu s nariadením,

— na posúdenie rizika, že príslušný výrobok alebo akákoľvek zložka príslušného výrobku obsahuje príslušné výrobky alebo príslušné komodity, ktoré spôsobujú odlesňovanie alebo neboli vyprodukované v súlade s príslušnými právnymi predpismi krajiny produkcie,

— na účely opisu opatrení, ktoré sa musia prijať na rôznych úrovniach rizika.

V rámci preskúmania by sa malo takisto skontrolovať, či osoby zodpovedné za realizáciu jednotlivých krokov postupu chápu dané úlohy aj jednotlivé kroky realizujú, ako aj to, či sú zavedené primerané kontroly na zaistenie účinnosti postupov v praxi (t. j. či sa pomocou týchto postupov identifikujú a vylúčia príslušné výrobky predstavujúce nezanedbateľné riziko nesúladu). Na účely preukázania, že sa preskúmanie uskutočnilo, je osvedčeným postupom zdokumentovať kroky, ktoré sa pri ňom vykonali, a jeho výsledky.

9. **ZLOŽENÉ VÝROBKY**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 4 – Povinnosti hospodárskych subjektov, článok 9 – Požiadavky na informácie, článok 33 – Informačný systém

Hospodárske subjekty, hospodárske subjekty na nižšej úrovni dodávateľského reťazca a obchodníci môžu obchodovať s príslušnými výrobkami uvedenými v prílohe I k nariadeniu o odlesňovaní, ktoré obsahujú iné príslušné výrobky alebo príslušné komodity alebo sú čiastočne vyrobené z iných príslušných výrobkov alebo príslušných komodít. V praxi sa takéto výrobky niekedy označujú ako „zložené výrobky“, hoci to nie je právny pojem používaný v nariadení o odlesňovaní.

V nariadení o odlesňovaní sa stanovujú pravidlá na zabezpečenie toho, aby sa príslušné komodity a príslušné výrobky, ktoré sú obsiahnuté v príslušných výrobkoch alebo z ktorých sú príslušné výrobky vyrobené, riadne identifikovali pri uplatňovaní náležitej starostlivosti hospodárskeho subjektu podľa článku 8. Je to nevyhnutné s cieľom zabezpečiť, aby všetky príslušné výrobky boli v súlade s nariadením.

Hospodárske subjekty musia ako súčasť svojej náležitej starostlivosti v súvislosti s príslušnými výrobkami, ktoré uvádzajú na trh alebo z neho vyvážajú, dodržiavať požiadavky na informácie uvedené v článku 9. V niektorých prípadoch môže byť zložité určiť druhy, pôvod a geolokalizáciu príslušných komodít obsiahnutých v príslušných výrobkoch, najmä v prípade rekonštituovaných výrobkov, ako je papier, drevovláknité dosky a drevotrieskové dosky, alebo vysoko spracovaných výrobkov, ako sú potravinové prípravky obsahujúce kakao, ale v prípade výrobkov, ktoré sa majú uviesť na trh alebo vyviezť, sa tieto informácie vyžadujú. Viac informácií je k dispozícii v infografike dodávateľského reťazca nariadenia o odlesňovaní.

Okrem toho ak príslušné výrobky pri uvádzaní na trh Únie alebo ich vývoze obsahujú iné príslušné výrobky alebo sú vyrobené z iných príslušných výrobkov (podľa prílohy I k nariadeniu o odlesňovaní), v súvislosti s ktorými sa predtým náležitá starostlivosť neuplatňovala, hospodársky subjekt musí v súvislosti s týmito časťami príslušného výrobku náležitú starostlivosť uplatňovať.

Zložené výrobky môžu obsahovať viacero príslušných výrobkov v rámci rôznych komodít. Napríklad čokoládová tyčinka [HS 1806] môže obsahovať odvodené výrobky z kakaa (kakaový prášok [HS 1805] a kakaové maslo [HS 1804]) a palmového oleja (palmový olej [HS 1511]). V takýchto prípadoch sa od hospodárskeho subjektu, ktorý uvádza výrobok na trh EÚ alebo ho z neho vyváža, bude vyžadovať, aby vykonal náležitú starostlivosť len v prípade príslušných výrobkov uvedených v rámci komodity považovanej za príslušnú v prílohe I k nariadeniu o odlesňovaní. Napríklad v prípade čokoládových tyčiniek [HS 1806] je príslušnou komoditou kakao. To znamená, že povinnosť náležitej starostlivosti a požiadavky na informácie sa vzťahujú len na príslušné výrobky uvedené v pravom stĺpci prílohy I v rámci príslušnej komodity, ktorú čokoládová tyčinka obsahuje alebo z ktorej bola vyrobená, čo je v tomto prípade kakaový prášok a kakaové maslo v rámci komodity kakao.

Požiadavky na informácie

Hospodárske subjekty musia v rámci svojej náležitej starostlivosti podľa článku 8 pri opise svojich príslušných výrobkov v súlade s požiadavkami na informácie podľa článku 9 zahrnúť príslušné komodity alebo príslušné výrobky, ktoré ich príslušné výrobky obsahujú alebo ktoré sa používajú na výrobu týchto výrobkov.

To znamená, že hospodárske subjekty musia zhromažďovať informácie o prítomnosti príslušnej komodity v príslušných výrobkoch, ktoré uvádzajú na trh alebo vyvážajú. Tieto informácie zahŕňajú geolokalizáciu plôch pozemku, alebo prípadne pri primárnych hospodárskych mikrosubjektoch alebo malých primárnych hospodárskych subjektoch poštovú adresu zodpovedajúcu príslušnému pozemku alebo zariadeniu, kde sa vyprodukovala príslušná komodita, ktorú príslušné výrobky obsahujú alebo s použitím ktorej boli vyrobené, spolu s ďalšími informáciami uvedenými v článku 9 ods. 1. Podľa článku 9 hospodárske subjekty na účely splnenia požiadaviek na informácie týkajúcich sa geolokalizácie v prípade ich príslušných výrobkov uvedú:

— geolokalizáciu všetkých plôch pozemku (alebo prípadne pri primárnych hospodárskych mikrosubjektoch alebo malých primárnych hospodárskych subjektoch poštovú adresu), kde sa vyprodukovala príslušná komodita, ktorú príslušné výrobky obsahujú alebo s použitím ktorej boli vyrobené, *ako aj*

— dátum alebo časový rozsah produkcie.

Ak príslušný výrobok obsahuje príslušnú komoditu vyprodukovanú na rôznych plochách pozemku alebo bol vyprodukovaný s jej použitím, musí sa zahrnúť geolokalizácia, alebo prípadne pri primárnych hospodárskych mikrosubjektoch alebo malých primárnych hospodárskych subjektoch poštová adresa všetkých jednotlivých plôch pozemku. V prípade príslušných výrobkov, ktoré obsahujú časti hovädzieho dobytka alebo boli z neho vyrobené, podľa článku 2 bodu 29 sa požiadavka na geolokalizáciu, alebo prípadne pri primárnych hospodárskych mikrosubjektoch alebo malých primárnych hospodárskych subjektoch poštovú adresu, vzťahuje na všetky priestory alebo stavby spojené s chovom hovädzieho dobytka vrátane miesta narodenia a v prípade potreby poľnohospodárskeho podniku, kde bol chovaný, v prípade chovu s voľným výbehom na prostredie alebo miesto, kde sa dočasne alebo trvalo držia hospodárske zvieratá, a to až do času zabitia.

Ak na plochách pozemku identifikovaných v súvislosti s akýmikoľvek príslušnými výrobkami v rámci príslušného výrobku, ktorý je „zloženým výrobkom“, dochádza k akémukoľvek odlesňovaniu alebo degradácii lesov, uvedený výrobok sa nemôže uviesť na trh ani sprístupniť na ňom, ani vyvážať [článok 9 ods. 1 písm. d)].

Okrem toho v článku 9 sa v prípade príslušných výrobkov, ktoré obsahujú drevo alebo boli vyrobené s jeho použitím, vyžaduje názov všetkých druhov a ich úplné vedecké meno. Toto ustanovenie sa vzťahuje na všetky príslušné výrobky, ktoré sú uvedené v prílohe I v rámci komodity „drevo“. V niektorých prípadoch môže byť zložité určiť všetky druhy v rámci každej príslušnej zložky vysoko spracovaných zmiešaných výrobkov, ako sú drevotrieskové dosky či papier. Ak sa však pri produkcii výrobkov použili rôzne druhy drevín, hospodársky subjekt bude musieť predložiť zoznam jednotlivých druhov drevín, ktoré mohli byť použité pri produkcii výrobku z dreva. Druhy by sa mali uvádzať v súlade s medzinárodne uznávanou nomenklatúrou dreva (napr. DIN EN 13556 z 1. októbra 2003 – nomenklatúra dreva používaného v Európe).

10. **ÚLOHA SYSTÉMOV CERTIFIKÁCIE A OVEROVANIA TREŤOU STRANOU PRI POSUDZOVANÍ RIZIKA A ZMIERŇOVANÍ RIZIKA**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – odôvodnenie 52, článok 10 ods. 2 písm. n) – Posudzovanie rizika

Na splnenie osobitných požiadaviek zákazníkov na príslušné komodity a príslušné výrobky sa často používajú systémy certifikácie a overovania treťou stranou. Môže to zahŕňať normu obsahujúcu opis postupov, ktoré sa musia vykonávať počas produkcie certifikovaných komodít, vrátane zásad, kritérií a ukazovateľov; požiadavky na kontrolu súladu s normou a udeľovanie certifikátov a osobitný certifikát spracovateľského reťazca na poskytnutie uistenia v rámci celého dodávateľského reťazca, že výrobok obsahuje len certifikovaný materiál (alebo v niektorých prípadoch jeho stanovený percentuálny podiel) alebo materiál overený treťou stranou od identifikovaných a certifikovaných výrobcov alebo výrobcov overených treťou stranou.

V nariadení o odlesňovaní sa uznáva, že systémy certifikácie a iné systémy overovania treťou stranou môžu poskytnúť užitočné informácie o súlade s nariadením v rámci posúdenia rizika podľa článku 10, a to podporením dôkazov o tom, že výrobky sú legálne a nespôsobujú odlesňovanie. Podmienkou je, aby tieto informácie spĺňali príslušné požiadavky stanovené v článku 9, ako sa stanovuje v článku 10 ods. 2 písm. n).

Systémy certifikácie a overovania treťou stranou totiž prevádzkuje organizácia, ktorá nie je zapojená do produkcie ani dodávateľského reťazca príslušnej komodity. Okrem toho sa niektoré z týchto systémov často používajú na overenie dodržiavania určitých noriem alebo pravidiel, ale nemusia nevyhnutne viesť až k certifikácii samotného výrobku.

Tieto usmernenia sú určené predovšetkým zainteresovaným stranám, ktoré zvažujú využívanie systémov certifikácie alebo overovania treťou stranou vzhľadom na ich potenciálnu pridanú hodnotu, akou je poskytovanie doplňujúcich informácií, napríklad o geolokalizačných súradniciach, a podpora posúdenia rizika, ktoré hospodárske subjekty vykonali v rámci svojej náležitej starostlivosti, že príslušné výrobky sú legálne a nespôsobujú odlesňovanie. V nariadení o odlesňovaní sa nevyžaduje, aby: 1. hospodárske subjekty takéto systémy využívali; 2. sa výrobcovia do nich prihlásili a 3. producentské krajiny takéto systémy vytvorili. Využívanie systémov overovania treťou stranou nie je právnou požiadavkou, ale dobrovoľným rozhodnutím hospodárskeho subjektu. Ak sa hospodárske subjekty rozhodnú využívať tieto systémy, tieto usmernenia im majú pomôcť posúdiť, do akej miery môžu tieto systémy podporiť dodržiavanie požiadaviek nariadenia o odlesňovaní.

Systémy certifikácie a overovania treťou stranou môžu zohrávať dôležitú úlohu pri podpore udržateľných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a zodpovedného získavania zdrojov, pri presadzovaní transparentnosti dodávateľského reťazca a pri uľahčovaní dodržiavania súladu s nariadením. Je potrebné poznamenať, že systémy vlastného vyhlásenia, ktoré nevychádzajú z postupov osvedčovania treťou stranou, nepatria do rozsahu pôsobnosti týchto usmernení a sú zo svojej podstaty menej spoľahlivé z dôvodu chýbajúcej nezávislosti a nestrannosti.

Tieto usmernenia sú relevantné aj pre príslušné vnútroštátne orgány, pretože sa zdôrazňuje, že hoci sa takéto systémy môžu použiť v postupe posudzovania rizika podľa článku 10, nemôžu nahradiť zodpovednosť hospodárskeho subjektu, pokiaľ ide o náležitú starostlivosť podľa článku 8. To znamená, že používanie takýchto systémov nepredstavuje „zelený jazdný pruh“, keďže hospodársky subjekt je stále povinný uplatňovať náležitú starostlivosť a nesie zodpovednosť za prípadné nesplnenie požiadaviek náležitej starostlivosti stanovených v nariadení o odlesňovaní.

Systémy sú veľmi rôznorodé, pokiaľ ide o ich rozsah pôsobnosti, ciele, štruktúru a spôsoby fungovania. Dôležitým rozdielom je: 1. či vychádzajú z postupu overenia treťou stranou, na základe čoho sa delia na systémy certifikácie a systémy overovania treťou stranou na jednej strane, a 2. na systémy na základe vlastného vyhlásenia na strane druhej. Systémy v druhej skupine nepatria do rozsahu pôsobnosti tohto usmerňovacieho dokumentu a sú zo svojej podstaty menej spoľahlivé z dôvodu chýbajúcej nezávislosti a nestrannosti.

a) **Úloha systémov certifikácie a overovania treťou stranou**

Pri zvažovaní, či využiť informácie poskytnuté systémom certifikácie alebo systémom overovania treťou stranou v rámci postupu posudzovania rizika podľa článku 10 ako podporný dôkaz toho, že výrobok je legálny a nespôsobuje odlesňovanie, by mal hospodársky subjekt v prvom rade určiť, či sú normy systému v súlade s príslušnými ustanoveniami nariadenia o odlesňovaní. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že hospodárske subjekty môžu používať systémy overovania treťou stranou alebo certifikácie aj na overenie súladu len s určitými požiadavkami nariadenia.

V systémoch certifikácie a overovania treťou stranou sa vo všeobecnosti vyžaduje, aby organizácie tretích strán boli schopné preukázať spôsobilosť na vypracovanie posúdení, a to prostredníctvom akreditačného postupu, pri ktorom sa stanovujú normy pre zručnosti audítorov a systémy, ktoré musia certifikačné organizácie uplatňovať. Certifikované alebo overené výrobky sú vo všeobecnosti označené etiketou, na ktorej je uvedený názov a typ certifikačnej alebo overovacej organizácie, ako aj požiadavky na proces auditu. V rámci systému sa môže takisto vyžadovať, aby partneri mali tieto informácie zahrnuté do formálnych dokumentov priložených k zásielke. Tieto organizácie sú za bežných okolností schopné poskytnúť informácie o tom, čo certifikácia pokrýva a ako sa uplatnila v krajine produkcie príslušných výrobkov, vrátane údajov o charaktere a frekvencii auditov na mieste.

Systémy certifikácie a overovania treťou stranou možno posúdiť na základe troch hlavných prvkov: 1. „príslušných noriem“, t. j. prevádzkových požiadaviek, rozsahu pôsobnosti, postupov, politík pre spoločnosti používajúce tieto systémy; 2. „vykonávania v rámci systémov“, t. j. rozsahu, v akom sa normy vykonávajú, a to aj zavedením potrebných opatrení na zabezpečenie súladu s nariadením aj prostredníctvom auditov, a 3. „prvkov riadenia“/posúdenia dôveryhodnosti systémov, ako sú transparentnosť, postupy uistenia, dohľad atď. Hospodársky subjekt by mal takéto informácie pravidelne prehodnocovať, najmä v kontexte požiadaviek nariadenia o odlesňovaní.

V súvislosti s požiadavkami nariadenia o odlesňovaní, pokiaľ je to relevantné z hľadiska informácií poskytovaných systémom certifikácie alebo overovania treťou stranou, hospodárske subjekty by mali preskúmať tieto aspekty systémov certifikácie alebo overovania treťou stranou podľa bodu 1 „príslušné normy“:

— platnosť, pravosť a relevantnosť rozsahu certifikácie alebo overenia treťou stranou (napr. či sa vzťahuje na príslušné komodity a výrobky regulované v nariadení o odlesňovaní),

— zahrnutie a dodržiavanie príslušných právnych požiadaviek, ako je zosúladenie s vymedzením pojmu nespôsobujúce odlesňovanie a konečný dátum 31. decembra 2020, ako sa vymedzujú v článkoch 2 a 3 nariadenia o odlesňovaní,

— posúdenie rizika nesúladu, pokiaľ ide o zákonnosť a požiadavky týkajúce sa nespôsobovania odlesňovania,

— vysledovateľnosť príslušných výrobkov vrátane geolokalizácie až k ploche pozemku,

— možnosť kombinovať materiál známeho pôvodu a neznámeho pôvodu v rámci modelu certifikátu spracovateľského reťazca (čo nie je prípustné podľa nariadenia o odlesňovaní) ([17]). Príslušný výrobok s certifikátom spracovateľského reťazca môže obsahovať aj zmes certifikovaného a necertifikovaného materiálu z rôznych zdrojov, v prípade ktorého sa musia získať informácie o tom, či sa vykonali kontroly necertifikovaného podielu a či tieto kontroly poskytujú primeraný dôkaz o súlade s požiadavkami nariadenia o odlesňovaní. Postup náležitej starostlivosti sa preto musí dokončiť pre príslušný výrobok ako celok,

— možnosť používať hmotnostnú bilanciu, ak sú vyhovujúce výrobky zmiešané s výrobkami neznámeho pôvodu (čo podľa nariadenia o odlesňovaní nie je možné) ([18]),

— schopnosť systému poskytnúť požadované informácie spolu s dôkazmi, ktoré sú „dostatočne presvedčivé a overiteľné“, ako sa stanovuje v článku 9.

Po druhé, v rámci bodu 2. „vykonávanie v rámci systémov“ by hospodárske subjekty mali takisto zohľadniť:

— prístupnosť informácií o riadení systému, zapojenie zainteresovaných strán do systému a zhrnutia auditov,

([17]) Niektoré systémy umožňujú certifikáciu, ak určitý percentuálny podiel príslušného výrobku, zvyčajne uvedený na etikete, v plnej miere spĺňa normu na vydanie certifikátu. V takýchto prípadoch je dôležité, aby hospodársky subjekt získal informácie o tom, či boli vykonané kontroly necertifikovaného podielu a či poskytujú primerané dôkazy o súlade s prvkom týkajúcim sa geolokalizácie a nespôsobovania odlesňovania aj v prípade necertifikovaného podielu.

([18]) V niektorých systémoch sa umožňuje udelenie certifikátu, keď sa používa certifikát spracovateľského reťazca v rámci hmotnostnej bilancie. Takéto zmiešané výrobky však nie sú v súlade s nariadením o odlesňovaní. V súlade s nariadením o odlesňovaní sú povolené len výrobky, ktoré sú v úplnom súlade s uvedenými prvkami, s výnimkou zmiešaných výrobkov s certifikátom spracovateľského reťazca v rámci určitých percentuálnych podielov alebo hmotnostnej bilancie.

— bezplatnú a verejne prístupnú databázu držiteľov certifikátov, rozsah ich pokrytia, platnosť, dátum pozastavenia alebo ukončenia platnosti certifikátu a súvisiace audítorské správy,

— transparentné pravidelné, náhodné a nezávislé kontroly (aj prostredníctvom auditov) súladu systému certifikácie alebo systému overovania treťou stranou s ich vlastnými normami, pravidlami a postupmi,

— kontrolu množstva a pôvodu certifikovaných materiálov v celom dodávateľskom reťazci vrátane napríklad použitia anatomickej, chemickej analýzy alebo analýzy DNA na overenie informácií o vysledovateľnosti výrobku alebo dodávateľského reťazca,

— účinné kontroly na overenie objemov v celom dodávateľskom reťazci ([19]),

— používanie podobných pečiatok/tvrdení v súvislosti s rôznymi typmi systémov,

— existujúce podložené správy o možných nedostatkoch alebo problémoch dotknutého systému certifikácie alebo systému overovania treťou stranou v krajinách, z ktorých príslušné komodity alebo výrobky pochádzajú,

— existujúce podložené správy týkajúce sa daného výrobcu alebo obchodníka, ktorý používa dotknutý systém certifikácie alebo systém overovania treťou stranou.

V rámci bodu 3. „riadenie systému“ by hospodárske subjekty mali zohľadniť tieto prvky:

— potenciálne konflikty záujmu,

— rozsah a zistenia kontrol týkajúcich sa podvodov a korupcie,

— súlad systému certifikácie alebo overovania treťou stranou s medzinárodnými alebo európskymi normami (napr. s príslušnými pokynmi ISO),

— dôsledky a sankcie v prípade porušení, ako aj nápravné opatrenia, a to aj pokiaľ ide o pozastavenie certifikácie až do prijatia nápravných opatrení, pričom sa zohľadňuje aj rýchlosť postupu zrušenia a obnovenia povolenia na vydávanie certifikátov výrobkov,

— začlenenie ustanovení o zapojení zainteresovaných strán, ako aj umožnenie a podpora účasti drobných poľnohospodárov (ak je to relevantné) v systéme,

— informácie o nezávislosti organizácií tretích strán, ktoré poskytujú príslušné služby certifikácie alebo overovania ako akreditované organizácie. Uistenia alebo vyhlásenia poskytnuté systémom, audítormi pridruženými k systému alebo audítormi tretích strán, ktorí boli do systému zapojení na účely vykonania postupov overovania, by sa nemali zohľadňovať samostatne ani by sa nemali považovať za rozhodujúce. Názory iných príslušných zainteresovaných strán vrátane účastníkov systému, odborových zväzov, združení pracovníkov a drobných poľnohospodárov, občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií a organizácií tretích strán v oblasti auditu a uistenia by sa mali zohľadniť, ak sú primerane dostupné.

b) **Podkladové informácie**

Systémy certifikácie a overovania treťou stranou sú buď verejné, alebo súkromné, v závislosti od ich modelu riadenia, či sú riadené verejnou správou alebo nie. Môžu byť povinné alebo dobrovoľné v závislosti od toho, či sú právne záväzné. Súkromné systémy využíva hospodársky subjekt dobrovoľne, zatiaľ čo verejné systémy sú často (hoci nie nevyhnutne) povinné a zavedené krajinami, z ktorých výrobky pochádzajú. Cieľom verejných aj súkromných systémov certifikácie a overovania treťou stranou je uznávať dobré environmentálne normy prostredníctvom certifikácie, pričom mnohé z nich takto významne prispievajú k zvýšeniu udržateľnosti poľnohospodárskej výroby na celom svete.

([19]) Ako dôkaz o tom, že sa do dodávateľského reťazca nedostala žiadna neznáma ani nepovolená komodita, možno použiť certifikát spracovateľského reťazca. Účelom týchto certifikátov je zaistiť, aby do dodávateľského reťazca v tzv. kritických kontrolných bodoch vstupovali len povolené komodity a výrobky a výrobok sa namiesto miesta pôvodu mohol vysledovať len k predchádzajúcemu článku v reťazci (ktorý takisto musí mať certifikát spracovateľského reťazca). Výrobok s certifikátom spracovateľského reťazca môže obsahovať kombináciu certifikovaného a ďalšieho povoleného materiálu z rôznych zdrojov. Pri používaní certifikátu spracovateľského reťazca by mal hospodársky subjekt zabezpečiť, aby všetky materiály spĺňali požiadavky nariadenia o odlesňovaní a aby sa vykonávali dostatočné kontroly na vylúčenie nevyhovujúceho materiálu.

V posúdení vplyvu, ktoré bolo vykonané pred prijatím nariadenia o odlesňovaní, sa však na základe iných relevantných štúdií identifikovalo aj niekoľko obáv týkajúcich sa takýchto systémov vrátane toho, že majú rôzne úrovne transparentnosti a zavedené rôzne pravidlá, postupy a systémy zabezpečovania kvality, ako aj v súvislosti s monitorovaním, so zverejňovaním informácií a s presadzovaním. V priebehu rokov ich fungovania boli vyjadrené obavy aj v súvislosti s efektívnosťou a integritou systémov certifikátov spracovateľského reťazca a ich zraniteľnosťou voči podvodom. Okrem toho je slabosťou niektorých súkromných systémov absencia nezávislých auditov. V osobitnej štúdii o systémoch certifikácie a overovania v odvetví lesného hospodárstva a výrobkov z dreva, ktorej vypracovanie zadala Komisia, sa dospelo k podobným zisteniam, pričom sa poukázalo na nedostatočnú transparentnosť a riziko čiastočných alebo dokonca zavádzajúcich informácií ([20]).

Povinné verejné systémy overovania so záväznými opatreniami môžu zahŕňať normy na vysokej úrovni, a to z hľadiska pokrytia, ako aj vykonávania. Je kľúčové, aby sa vzťahovali na všetky hospodárske subjekty v krajine (vrátane uvádzania na trh aj vývozu), aby sa zabránilo medzerám a únikom, ktoré môžu byť spôsobené prítomnosťou hospodárskych subjektov, na ktoré sa systém nevzťahuje. Môžu takisto zaistiť lepšiu integráciu drobných poľnohospodárov poskytovaním nevyhnutnej podpory na prekonanie problémov spojených s nákladmi, ktoré sú často vnímané ako významné, keďže z hľadiska úspor z rozsahu sú MSP pri získavaní certifikácie v porovnaní s väčšími hospodárskymi subjektmi znevýhodnené.

Pokiaľ ide o spoľahlivosť a relevantnosť súkromných aj verejných systémov, všetky uplatniteľné prvky ich noriem by mali byť v súlade s nariadením o odlesňovaní (buď na rovnakej, alebo vyššej úrovni), najmä pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „nespôsobujúce odlesňovanie“, požiadavky na geolokalizáciu a transparentnosť a zákonnosť výroby.

V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že nie všetky systémy zahŕňajú normy a posúdenia týkajúce sa zákonnosti produkcie príslušnej komodity, a preto môže byť dôležité skontrolovať, na aké požiadavky zákonnosti sa systémy vzťahujú, a to z hľadiska právnych predpisov, na ktoré sa vzťahujú, ako aj kritérií alebo ukazovateľov, o ktoré sa pri posudzovaní súladu opierajú. Systémy sa môžu napríklad líšiť vo vymedzení toho, čo sa považuje za príslušný „právny predpis“ alebo „legálne“ v krajine produkcie, alebo v ukazovateľoch, ktoré sa musia zohľadniť pri posudzovaní rizík nezákonnosti.

Vplyv na vykonávanie, presadzovanie a dôveryhodnosť akéhokoľvek príslušného systému majú aj prvky, ako je rozhodovanie a riadenie vrátane priameho zapojenia aktérov v dodávateľskom reťazci, ktorí chcú získať certifikáciu a sú jej držiteľmi alebo získavajú a používajú certifikované výrobky na uspokojenie požiadaviek zákazníkov.

S cieľom viac uľahčiť obchod a dodržiavanie súladu s nariadením o odlesňovaní sa zriadi register systémov certifikácie, ktorý bude slúžiť na poskytovanie transparentných informácií o rozsahu existujúcich systémov a ktorý môžu hospodárske subjekty využívať pri vykonávaní náležitej starostlivosti v súvislosti s uvádzaním výrobkov na trh EÚ a s ich sprístupňovaním na trhu EÚ, ako aj príslušné orgány pri vykonávaní príslušných kontrol.

Informácie o ďalších relevantných prvkoch všetkých foriem certifikácie a overovania treťou stranou sú k dispozícii v posúdení vplyvu, ktoré vypracovala Komisia ([21]), v usmerneniach EÚ s osvedčenými postupmi v oblasti dobrovoľných systémov certifikácie poľnohospodárskych výrobkov a potravín ([22]) a v zisteniach štúdie Komisie o systémoch certifikácie a overovania v odvetví lesného hospodárstva a výrobkov z dreva ([23]).

11. **POĽNOHOSPODÁRSKE VYUŽITIE**

1. **Úvod**

V článku 3 písm. a) nariadenia o odlesňovaní sa zakazuje uvádzanie príslušných komodít alebo príslušných výrobkov na trh Únie a ich sprístupňovanie na trhu Únie alebo vyvážanie z neho, ak nejde o komodity a výrobky, ktoré nespôsobujú odlesňovanie. V článku 2 bode 13 písm. a) sa „nespôsobujúce odlesňovanie“ vymedzuje ako príslušné výrobky obsahujúce príslušné komodity, kŕmené príslušnými komoditami alebo vyrobené s použitím príslušných komodít, ktoré boli vyprodukované na pozemku, ktorý nebol odlesnený po 31. decembri 2020 ([24]). V súlade s článkom 2 bodom 3 „odlesňovanie“ je konverzia lesa na poľnohospodárske využitie bez ohľadu na to, či je alebo nie je spôsobená človekom.

([20]) Správa Európskej komisie: Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products (Štúdia o systémoch certifikácie a overovania v odvetví lesného hospodárstva a výrobkov z dreva), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021.

([21]) Európska komisia, SWD(2021) 326 final.

([22]) Ú. v. EÚ C 341, 16.12.2010, s. 5.

([23]) Správa Európskej komisie: Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products (Štúdia o systémoch certifikácie a overovania v odvetví lesného hospodárstva a výrobkov z dreva), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021.

([24]) Do tejto kapitoly, ktorá je konkrétne venovaná vymedzeniu pojmu poľnohospodárske využitie, nespadá druhý prvok pojmu „nespôsobujúce odlesňovanie“ stanovený v článku 2 bode 13 písm. b), t. j. príslušné výrobky obsahujúce drevo alebo vyrobené s použitím dreva, ktoré bolo vyťažené z lesa bez spôsobenia degradácie lesov.

V odôvodnení 36 nariadenia o odlesňovaní sa vysvetľuje, že Komisia by mala vypracovať usmernenia s cieľom objasniť výklad pojmu „poľnohospodárske využitie“, najmä pokiaľ ide o konverziu lesov na pôdu, ktorej účelom nie je poľnohospodárske využitie. V odôvodnení 31 nariadenia o obnove prírody ([25]) sa takisto odkazuje na takéto usmernenia.

Hlavnými cieľmi tejto kapitoly je preto:

— objasniť vymedzenie pojmu les, meranie technických parametrov použitých na vymedzenie pojmu „les“ podľa nariadenia o odlesňovaní z hľadiska rozlohy, priemernej výšky a korunového zápoja, najmä v prípadoch, keď stromy hraničia s poľnohospodárskou pôdou alebo sa s ňou prekrývajú (oddiel 3),

— objasniť význam pojmov „dočasne nevyužitá poľnohospodárska pôda“ a „poľnohospodárske plantáže“ uvedených v článku 2 bode 5 nariadenia o odlesňovaní, najmä podmienky, za ktorých má poľnohospodárska pôda, ktorá je dočasne nevyužitá alebo leží úhorom, alebo sa využíva na určité škôlky, naďalej „poľnohospodárske využitie“ na účely článku 2 bez ohľadu na vlastnosti pôdy, s cieľom objasniť podmienky týkajúce sa konverzie lesa na poľnohospodársku plochu (oddiely 3 a 4),

— poskytnúť usmernenia o okolnostiach, za ktorých by sa napriek pozorovanému stromovému porastu po 31. decembri 2020 (konečný dátum stanovený v článku 2 bode 13 nariadenia o odlesňovaní) mala plocha považovať za „využívanú na poľnohospodárske účely“ (oddiel 4),

— objasniť situácie, v ktorých by sa plocha, ktorá patrí do vymedzenia pojmu „les“, nemala považovať za konvertovanú na „poľnohospodárske využitie“, ale na iné využívanie pôdy, najmä:

  — na iné využívanie pôdy na prevenciu, minimalizáciu, zmiernenie alebo zvrátenie nepriaznivého vplyvu introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov na biodiverzitu alebo

  — na poloprirodzené biotopy, ktoré sa obhospodarujú extenzívne (napr. ochranným spásaním), ako sa vyžaduje v pláne ochrany alebo obnovy, ktorým sa vykonávajú povinnosti vyplývajúce z medzinárodných dohovorov o ochrane a obnove prírody a biodiverzity, alebo

  — na prevenciu lesných požiarov alebo na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov (oddiely 2 a 4.a),

— poskytnúť výklad pojmu „poľnohospodárske využitie“ podľa nariadenia o odlesňovaní, pričom sa zohľadní vymedzenie pojmov stanovené v uplatniteľných právnych predpisoch EÚ a v dôvodových správach, o ktorých sa dosiahla dohoda na medzinárodnej úrovni [oddiel 4, oddiel 4 písm. c) a d)],

— objasniť kombinované a synergické využívanie plôch so stromovým porastom, na ktoré sa vzťahuje vymedzenie pojmov v nariadení o odlesňovaní, ako sú agrolesnícke systémy, lesopastierstvo a agro-leso-pastierske systémy [oddiel 4 písm. d)],

— objasniť rôzne typy využívania pozemkov v tej istej oblasti a využívanie katastrálnych máp a katastrov nehnuteľností (oddiel 5).

2. **Objasnenie týkajúce sa konverzie lesa na pôdu, ktorej účelom nie je poľnohospodárske využitie**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – odôvodnenie 36, článok 2 ods. 3, 5, 13 – Vymedzenie pojmov, článok 3 písm. a) – Zákaz

Podľa článku 2 bodu 3 nariadenia o odlesňovaní „odlesňovanie“ je konverzia lesa na poľnohospodárske využitie a malo by sa chápať ako zmena používania pôdy z „lesa“ vymedzeného v článku 2 bode 4 nariadenia o odlesňovaní (ktoré sa podrobne rozoberá v oddiele 3) na „poľnohospodárske využitie“ vymedzené v článku 2 bode 5 nariadenia o odlesňovaní [ktoré sa podrobne rozoberá v oddiele 4, oddiele 4 písm. c) a d)]. V tejto súvislosti je rozsah konverzie na poľnohospodárske využitie nepodstatný a z dôvodu takejto konverzie je komodita v rozsahu pôsobnosti vyprodukovaná na takomto pozemku nevyhovujúca, ak k odlesňovaniu došlo po 31. decembri 2020.

Kvalifikácia oblasti ako „odlesnenej“ je založená na objektívnom kritériu, či bol les konvertovaný na osobitné využitie a účel, ktoré sú nezávislé od zákonne registrovaného využívania a geografických hraníc plochy pozemku alebo od otázky, kto alebo čo je pôvodcom odlesňovania.

([25]) Ú. v. EÚ L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj.

Na účely tohto nariadenia konverzia lesa na iné využívanie pôdy, na ktoré sa nevzťahuje vymedzenie pojmu „poľnohospodárske využitie“, znamená, že táto konverzia nepatrí do vymedzenia pojmu „odlesňovanie“ (pozri podrobné informácie o „poľnohospodárskom využití“ v oddiele 4). Zahŕňa to konverziu lesa na oblasti mestskej infraštruktúry, ako sú elektrické vedenia, cesty, mestá a sídla, na nepoľnohospodárske priemyselné lokality alebo na účely zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov.

Do vymedzenia pojmu „odlesňovanie“ v nariadení o odlesňovaní nepatrí ani konverzia lesnej pôdy, ak hlavným účelom konverzie a následného využívania pôdy nie je poľnohospodárske využitie, ale napr. zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov, priemyselné využitie, obnova biodiverzity, prevencia lesných požiarov, dobré životné podmienky zvierat v extrémnych klimatických podmienkach alebo manažment inváznych nepôvodných druhov. Doplnkové poľnohospodárske činnosti sa môžu vykonávať, ak je to nevyhnutné na podporu primárneho účelu konverzie a využívania pôdy po konverzii [pozri oddiel 4 písm. a)] alebo ak poľnohospodárska činnosť nemení prevažujúce využitie lesa [pozri oddiel 4 písm. b)].

Zodpovednosť za presadzovanie ustanovení nesú členské štáty. Pri uplatňovaní týchto usmernení na jednotlivé prípady by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa náležite zohľadnili osobitné okolnosti každého prípadu, pričom by tiež mali zohľadňovať príslušné ustanovenia Zmluvy. V prípadoch, keď sú tieto činnosti zanedbateľné, by sa vzhľadom na všetky predmetné okolnosti mala dodržať zásada proporcionality.

3. **Vymedzenie pojmu „les“**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 bod 4 – Vymedzenie pojmov

V súlade s článkom 2 bodom 4 nariadenia o odlesňovaní sa plocha považuje za „les“, ak má tieto charakteristiky:

— **pozemok s rozlohou viac ako 0,5 hektára** – to znamená, že plocha stromov opísaných obvodom korunového zápoja predstavuje 0,5 hektára alebo viac,

— **stromy vyššie ako 5 metrov** – to znamená, že vrchol stromov dosahuje priemernú výšku 5 metrov alebo viac,

— **korunový zápoj viac ako 10 %** – to znamená, že pomer korunového zápoja stromov tvoriacich stromový porast k ploche obsadenej stromovým porastom predstavuje viac ako 10 %,

— **stromy schopné dosiahnuť tieto prahové hodnoty *in situ*** – to znamená pozemky s mladými stromami, ktoré ešte nedosiahli korunový zápoj 10 % a výšku stromov 5 metrov, ale očakáva sa, že ich dosiahnu. Patria sem najmä pozemky, ktoré sú dočasne bez lesných porastov v dôsledku holorubov v rámci postupov obhospodarovania lesov alebo prírodných katastrof a v prípade ktorých sa očakáva obnova,

— **vylúčenie pozemkov, ktoré sa prevažne využívajú na poľnohospodárske účely** – to znamená, že les charakterizuje tak prítomnosť stromov, ako aj neexistencia iného prevažujúceho využívania pozemku (pozri ďalej a aj oddiel 4).

Musia byť prítomné charakteristiky týkajúce sa rozlohy pozemku, priemernej výšky a korunového zápoja alebo tieto prahové hodnoty sa musia dať dosiahnuť in situ súčasne.

V kontexte nariadenia o odlesňovaní by sa využívanie pozemkov „**ako pozemky v zastavanom území**“ malo považovať za prevažujúce napríklad v prípade parkov a záhrad v mestských oblastiach, a to bez ohľadu na to, či sú dosiahnuté prahové hodnoty uvedené vo vymedzení pojmu les. Ďalšie informácie o prevažujúcom „**poľnohospodárskom využití**“ sa nachádzajú v oddiele 4.

Za predpokladu, že sú prítomné charakteristiky uvedené vo vymedzení pojmu, plocha „lesa“ zahŕňa okrem iného:

— plochy obkolesené lesmi alebo s nimi úzko spojené, ktoré sa používajú na účely lesníctva, ako sú lesné cesty, protipožiarne pásy a iné malé otvorené plochy, pokiaľ nie sú zriadené na vlastnom individuálnom nehnuteľnom majetku,

— pôdu opustenú vo všeobecnosti počas obdobia dlhšieho ako desať rokov s obnovou stromov, ktoré splnili kritériá týkajúce sa „lesa“ (pozri v súvislosti s „dočasne nevyužitou pôdou a pôdou dočasne ležiacou úhorom“ v oddiele 4),

— mangrovy v prílivovej zóne bez ohľadu na to, či je táto oblasť klasifikovaná ako oblasť pevniny, alebo nie,

— škôlky lesných druhov pestovaných na lesnatej ploche na uspokojenie vlastných potrieb vlastníkov lesov,

— oblasti mimo zákonne označených lesných pozemkov, ktoré spĺňajú kritériá podľa vymedzenia pojmu „les“.

Z vymedzenia pojmu „les“ je vylúčený stromový porast v systémoch poľnohospodárskej výroby. Ďalšie informácie sa nachádzajú v oddiele 4 písm. c) a d).

4. **Vymedzenie pojmu „poľnohospodárske využitie“ a výnimky**

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 bod 5 – Vymedzenie pojmov

Podľa článku 2 bodu 5 nariadenia o odlesňovaní sa pôda „využíva na poľnohospodárske účely“, ak je účelom jej využívania poľnohospodárstvo.

a) *Objasnenie týkajúce sa účelu poľnohospodárstva*

Podľa článku 2 bodu 5 sa pôda využíva na poľnohospodárske účely (okrem iného) v tomto zozname prípadov:

— poľnohospodárske plantáže vymedzené v článku 2 bode 6 nariadenia o odlesňovaní. Podrobnejšie usmernenia týkajúce sa „poľnohospodárskych plantáží“ sa nachádzajú v oddiele 4 písm. c),

— dočasne nevyužitá poľnohospodárska pôda – dočasne nevyužitá poľnohospodárska pôda by sa mala zohľadňovať spolu s „pôdou dočasne ležiacou úhorom“, ako sa uvádza ďalej v tomto oddiele,

— chov hospodárskych zvierat – patria sem plochy dočasných alebo trvalých pasienkov a hospodárske budovy na chov a ustajnenie zvierat.

Je potrebné poznamenať, že kategórie „poľnohospodárska plantáž“, „dočasne nevyužitá poľnohospodárska pôda“ a „pôda pre chov hospodárskych zvierat“ sú nevyčerpávajúcim zoznamom príkladov „poľnohospodárskeho využitia“.

Na účely tohto nariadenia by sa pozemok využívaný na poľnohospodárske účely mal chápať tak, že zahŕňa tieto kategórie využívania pôdy:

— Pozemok, na ktorom sa pestujú dočasné plodiny, t. j. všetky pozemky využívané na pestovanie plodín, ktorých vegetačný cyklus je zvyčajne kratší ako jeden rok, vrátane viacročných dočasných plodín.

— Pozemok využívaný ako dočasné lúky a pasienky, t. j. pozemok, na ktorom sa pestujú bylinné krmoviny alebo trávy určené na kosenie či pasenie počas obdobia kratšieho ako päť rokov za sebou.

— Dočasne nevyužitá pôda alebo pôda dočasne ležiaca úhorom, čo znamená poľnohospodársku pôdu ponechanú odpočívať počas dlhšieho obdobia pred rekultiváciou, využívaním na pasenie alebo využívaním na iné poľnohospodárske činnosti. Môže to byť súčasťou systému striedania plodín v poľnohospodárskych podnikoch alebo z legitímnych dôvodov alebo za výnimočných okolností, ako je ozbrojený konflikt, škody spôsobené povodňami, nedostatok vody, nedostupnosť vstupov vrátane hospodárskych, sociálnych (choroba, problémy s nástupníctvom) alebo právnych dôvodov (spor atď.). Poznámka: Dočasne nevyužitá pôda alebo pôda dočasne ležiaca úhorom by sa mala naďalej považovať za pôdu „využívanú na poľnohospodárske účely“ vo všeobecnosti počas [desiatich] rokov. Pôdu však možno považovať za pôdu, ktorá sa naďalej „využíva na poľnohospodárske účely“, dlhšie ako počas tohto obdobia, ak sa preukáže, že poľnohospodárske činnosti nebolo možné obnoviť z jedného z uvedených dôvodov. Uvedený dôvod sa musí vzťahovať na celé obdobie, počas ktorého bola pôda dočasne nevyužitá alebo dočasne ležiaca úhorom. Na základe takéhoto preukázania by sa pôda mala nepretržite považovať za pôdu využívanú na poľnohospodárske účely, ak nie je podľa vnútroštátneho práva oficiálne označená za les.

— Pozemok s trvalými plodinami, čo znamená pozemok, na ktorom sa pestujú dlhodobé plodiny, ktoré sa nemusia opätovne vysádzať niekoľko rokov, zvyčajne päť rokov alebo viac. Pozemok s trvalými plodinami zahŕňa aj pozemok využívaný na pestovanie trvalých plodín pod ochranným porastom, ktorý sa opisuje v oddiele 4 písm. b).

— Pozemok s trvalými lúkami a pasienkami, čo znamená pozemok využívaný päť rokov a viac po sebe na pasenie zvierat alebo na pestovanie krmovín prostredníctvom kultivácie alebo prirodzeným spôsobom.

— Pozemok, na ktorom sa nachádzajú hospodárske budovy a dvory, t. j. pozemok zabraný prevádzkovými hospodárskymi budovami (sklady, stodoly, pivnice, silá), budovami na živočíšnu výrobu (stajne, kravíny, ovčince, hydinárne) a hospodárskymi dvormi.

— Ak možno primerane presvedčivými dôkazmi preukázať, že i) plocha pozemku sa pred 31. decembrom 2020 „využívala na poľnohospodárske účely“, ako sa opisuje v predchádzajúcom texte, a ii) ak sa výrobca rozhodol zasadiť rýchlorastúce dreviny alebo vyčleniť pozemok na dočasné zalesnenie pred uvedeným dátumom alebo po uvedenom dátume, a že pozemok nepatrí do rozsahu pôsobnosti plánu obhospodarovania lesov ani právnych predpisov, v ktorých sa vyžaduje obhospodarovanie lesov alebo ochrana lesov na tomto pozemku, takýto pozemok sa na účely nariadenia o odlesňovaní považuje za pozemok, ktorý sa naďalej využíva na poľnohospodárske účely, a výrobca môže na tejto ploche pozemku pokračovať v poľnohospodárskej činnosti.

— Uvedené kategórie využívania poľnohospodárskej pôdy môžu zahŕňať aj plochy s krajinnými prvkami, ktoré sú podporované z dôvodov biodiverzity alebo životného prostredia.

Obnova, manažment inváznych druhov, prevencia lesných požiarov, dobré životné podmienky zvierat, zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov

Pôda, ktorá prešla konverziou na jeden alebo viacero z uvedených primárnych účelov, by sa **nemala** chápať ako pôda konvertovaná na poľnohospodárske využitie, ak sa konverzia uskutočnila s cieľom:

— predchádzať nepriaznivému vplyvu introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov na biodiverzitu, minimalizovať ho, zmierňovať alebo zvrátiť, ak je to obmedzené na to, čo je nevyhnutne potrebné, a ak je to podporené plánmi prevencie, plánmi manažmentu alebo oficiálnymi splnomocneniami, alebo

— predchádzať riziku lesných požiarov alebo ho minimalizovať a zmierňovať, ak je to obmedzené na to, čo je nevyhnutne potrebné, a ak je to podporené plánmi protipožiarnej prevencie, plánmi obhospodarovania lesov alebo oficiálnymi splnomocneniami, alebo

— zabezpečiť súlad s právnymi predpismi v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ak je výstavba stavieb (trvalých a dočasných) na umiestnenie zvierat nevyhnutná na účely zabezpečenia ich dobrých životných podmienok a obmedzená na minimálnu potrebnú plochu na výstavbu a ak táto činnosť nemá vplyv na kategorizáciu okolitých plôch ako lesa, alebo

— zabezpečiť obnovu a následné riadenie ochrany ekosystémov s vysokou hodnotou biodiverzity (napríklad určité typy vresovísk, mokradí alebo trávnych porastov), ak si to vyžaduje plán ochrany alebo obnovy (napríklad plán riadenia chránenej oblasti alebo národný alebo regionálny plán obnovy prírody), ktorým sa vykonávajú povinnosti vyplývajúce z globálnych multilaterálnych dohôd o ochrane a obnove prírody a biodiverzity, ako je Dohovor o biologickej diverzite a Globálny rámec pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu, alebo

— zaviesť energiu z obnoviteľných zdrojov (napr. prostredníctvom zriaďovania veterných parkov, fotovoltiky),

aj keď sa doplnkové poľnohospodárske činnosti môžu vykonávať, ak je to nevyhnutné na podporu primárneho účelu konverzie a využívania pôdy po konverzii.

b) *Objasnenie týkajúce sa prevažujúceho využívania pozemku*

V súlade s článkom 2 bodom 4 v prípade, že prevládajúcim využívaním pozemku je poľnohospodárstvo, pozemok nepatrí do vymedzenia pojmu „les“.

V kontexte nariadenia o odlesňovaní by sa na účely uplatnenia výnimiek z vymedzenia pojmu „les“ v článku 2 bode 4 malo „**poľnohospodárske využitie**“ považovať za prevažujúce v tomto nevyčerpávajúcom zozname prípadov:

— ak ide o sezónne (napr. letná pastva) alebo dočasné lesopastierstvo na plochách pokrytých stromami, ktoré nepatria do kategórie pralesov (napr. na poloprirodzených pasienkoch alebo na prirodzených pasienkoch s meniacim sa stromovým porastom),

— ak sú v dôsledku klimatických podmienok (napr. dočasná snehová pokrývka) lesopastierske alebo agrolesnícke postupy obmedzené na určité obdobie v roku, môžu sa považovať za prevažujúce využitie,

— ak ide o vytváranie ochranných skupín stromov na rôzne účely v oblasti ochrany životného prostredia alebo biodiverzity na ploche využívanej prevažne na poľnohospodárske účely (napr. pasenie), aj keď táto plocha dosahuje prahové hodnoty vymedzenia pojmu „les“.

Tieto prípady sa líšia od doplnkových poľnohospodárskych činností v súvislosti s konverziou na účely obnovy alebo manažmentu inváznych nepôvodných druhov, ktoré nepatria do „poľnohospodárskeho využitia“, pozri vyššie.

Naopak, na účely nariadenia o odlesňovaní by sa **„poľnohospodárske využitie“ nemalo** považovať za **prevažujúce** napríklad v prípade malovýroby vedľajších výrobkov (napr. kávy) a príležitostnej extenzívnej alebo príležitostnej pastvy v malom rozsahu v lesoch, pokiaľ produkcia a súvisiace činnosti nemajú škodlivý vplyv na biotop lesa.

c) *Vymedzenie pojmu „poľnohospodárska plantáž“*

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – článok 2 bod 6 – Vymedzenie pojmov

„Poľnohospodárske plantáže“ sú zahrnuté do vymedzenia pojmu „poľnohospodárske využitie“ stanoveného v článku 2 bode 5 nariadenia o odlesňovaní.

Vymedzenie pojmu „poľnohospodárska plantáž“ v článku 2 bode 6 nariadenia o odlesňovaní sa v prvom rade vzťahuje na „pôd[u] so stromovými porastmi v systémoch poľnohospodárskej výroby, ako sú ovocné sady, plantáže palmy olejnej, olivové sady“, čím sa odkazuje na ornú pôdu vrátane trvalých plodín opísaných v oddiele 4.

Po druhé, toto vymedzenie sa vzťahuje na „agrolesnícke systémy, keď sa plodiny pestujú pod stromovým porastom“, čo je vysvetlené v oddiele 4 písm. d) a musí sa vykladať spolu s výnimkou, keď sa prevažujúce využívanie pozemku nemení. V článku 2 bode 6 nariadenia o odlesňovaní sa ďalej objasňuje, že pojem „poľnohospodárska plantáž“ zahŕňa všetky výsadby príslušných komodít okrem dreva, a preto sa tieto plantáže patria do vymedzenia pojmu „poľnohospodárske využitie“.

Okrem toho sa v článku 2 bode 6 nariadenia o odlesňovaní stanovuje, že poľnohospodárska plantáž je vylúčená z vymedzenia pojmu „les“. To znamená, že oblasti, ktoré spĺňajú kritériá poľnohospodárskej plantáže, nepatria do vymedzenia pojmu les, a to ani vtedy, ak zahŕňajú stromy, ako sú kaučuk alebo palma olejná.

d) *Objasnenie pojmu „agrolesnícky systém“*

Príslušné právne predpisy:

Nariadenie o odlesňovaní – odôvodnenie 37 a článok 2 bod 6 – Vymedzenie pojmov

Podľa dokumentov FAO ([26]) je „agrolesníctvo“ spoločný názov pre systémy a technológie využívania pôdy, kde sa na tej istej jednotke obhospodarovania pôdy zámerne využívajú viacročné dreviny (stromy, kríky, palmy, bambusy atď.) s poľnohospodárskymi plodinami a/alebo so zvieratami v určitej forme priestorového usporiadania alebo časovej postupnosti. V agrolesníckych systémoch existujú ekologické aj hospodárske interakcie medzi rôznymi zložkami. Poznáme dva základné druhy agrolesníckych systémov: súbežné a postupné. V súbežných systémoch sa na tom istom pozemku spoločne pestujú stromy a plodiny alebo chovajú zvieratá, zatiaľ čo v postupných systémoch plodiny a stromy striedavo zaberajú väčšinu toho istého priestoru, čím sa obmedzuje medzidruhová konkurencia.

([26]) FAO 2003, *Multilingual Thesaurus on Land Tenure* (Viacjazyčný tezaurus o držbe pôdy), kapitola 7. Pôda v poľnohospodárskom, pastierskom a lesníckom kontexte.

Agrolesníctvo sa môže vzťahovať aj na špecifické lesnícke postupy, ktoré dopĺňajú poľnohospodárske činnosti, napríklad zlepšovaním úrodnosti pôdy, znižovaním erózie pôdy, zlepšovaním manažmentu povodia alebo poskytovaním tienenia a potravy pre hospodárske zvieratá ([27]).

V odôvodnení 37 sa pripomína, že v súlade s vymedzeniami FAO sa agrolesnícke systémy nepovažujú za lesy, ale za poľnohospodárske využitie, pričom zahŕňajú rôzne situácie, ako napr. tie, keď sa plodiny pestujú pod stromovým porastom, ako aj agrolesnícke systémy, lesopastierstvo a agro-leso-pastierske systémy.

Keďže z vymedzenia pojmu „les“ v článku 2 bode 4 nariadenia o odlesňovaní sa vylučujú pozemky, ktoré sa prevažne využívajú na „poľnohospodárske účely“, možno z toho vyvodiť, že ak sa pozemok využíva prevažne v rámci „agrolesníckych systémov“ na účely uvedené v odôvodnení 37, nemožno ho považovať za „les“. V tomto prípade a na účely nariadenia sa takéto pozemky musia považovať za pozemky na „poľnohospodárske využitie“. Pokiaľ ide o doplnkové poľnohospodárske činnosti vrátane agrolesníckych činností v súvislosti s obnovou, pozri oddiel 2.

5. Objasnenie týkajúce sa využívania pozemkov v prípade viacerých typov využívania pozemkov v tej istej oblasti a využívania katastrov nehnuteľností a katastrálnych máp

Ak pozemok obsahuje plochu, ktorá patrí do vymedzenia pojmu „les“, ako aj plochu, ktorá sa „využíva na poľnohospodárske účely“, tieto dve plochy sa majú posudzovať samostatne. Plocha, ktorá spĺňa kritériá týkajúce sa vymedzenia pojmu „les“, patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia, zatiaľ čo plocha, ktorá spĺňa kritériá týkajúce sa „poľnohospodárskeho využitia“, nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia z hľadiska konverzie.

To, či je časť plochy pozemku využívaného na poľnohospodárske účely väčšia ako plocha pozemku, ktorá sa podľa vymedzenia považuje za les, nie je relevantné. Napríklad to znamená, že ak má 10-hektárový pozemok plochu s rozlohou 2 hektáre, ktorú možno na základe objektívnych kritérií považovať za lesnatú plochu, a 8 hektárov sa obrába v rámci poľnohospodárskeho využitia, potom sa 2 hektáre lesa klasifikujú ako les bez ohľadu na skutočnosť, že tvoria len 20 % celkového pozemku.

Pri posudzovaní toho, či určitá plocha pozemku predstavuje les, by skutočné vlastnosti lesa mali mať prednosť pred označením v katastroch nehnuteľností a katastrálnych mapách. Katastre nehnuteľností a katastrálne mapy možno použiť na doplnenie družicových údajov, aby sa preukázalo poľnohospodárske využitie v minulosti. Pri určovaní toho, či je plocha lesom bez aktuálneho stromového porastu, najmä v prípade, že plocha je dočasne bez lesných porastov z dôvodu postupov obhospodarovania lesov, prírodnej katastrofy alebo prvých rokov zalesňovania, môžu byť užitočné aj plány obhospodarovania lesov a registre označených lesnatých plôch. Voľne použiteľným nástrojom pre všetky zainteresované strany na určenie globálneho lesného porastu v roku 2020 je monitorovacie stredisko EÚ ([28]), ktoré poskytuje Komisia. Monitorovacie stredisko však nemá výlučný charakter, jeho použitie nie je povinné a nemá žiadnu právnu silu. Verejné a súkromné zainteresované strany môžu použiť akékoľvek mapy či iné údaje, ktoré považujú za vhodné na účely uplatnenia náležitej starostlivosti alebo vykonania kontrol.

([27]) FAO, World Programme For The Census Of Agriculture 2020 (Celosvetový program pre poľnohospodársky cenzus 2020), zv. 1, s.120, body 8.12.12 a 8.12.13.

([28]) Monitorovacie stredisko EÚ pre odlesňovanie a degradáciu lesov: https://forest-observatory.ec.europa.eu/forest/gfc2020.